

Ministry of Labor,
Employment, Veterans' and
Social Affairs

PROJECT
"Improvement of the Social
Protection in the
Municipality of Ražanj"

Project financed by the EU

СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ОПШТИНЕ РАЖАЊ ЗА ПЕРИОД ОД 2019. ДО 2028. ГОДИНЕ

Association "Sunčev zrak"
Ražanj

Municipality of Ražanj
Center for social Work Ražanj

Association "Evrokontakt"
Kruševac

1. УВОД

Стратегија развоја социјалне заштите се у својој поставци фокусира на развој модела интегралне социјалне заштите на локалном нивоу, успостављајући интегративни систем социјалне заштите, којим се обједињују активности општинске управе, социјалних, образовних, здравствених, установа, министарства унутрашњих послова, правосудних органа и других установа, сектора запошљавања као и активности цивилног сектора. Подршка примени оваквог модела интегралне социјалне заштите, довешће до неопходне веће ефикасности јер се консолидују услуге и доводи до боље испоруке, уз мобилизацију већег броја актера и инструмената. Област социјалне заштите усмерена је ка побољшању социјалног статуса грађана на личном, породичном и ширем социјалном плану.

1.1 ОДЛУКА О ИЗРАДИ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ОПШТИНЕ РАЖАЊ

Скупштина општине Ражањ је, на седници одржаној 21.09.2017. године донела Одлуку о изради Стратегије развоја социјалне заштите општине Ражањ за период 2017. до 2026. године. Том Одлуком су прецизирани циљеви, носиоци и основни кораци у изради Стратегије. Носилац израде Стратегије је Радно оперативни тим за израду Стратегије у следећем саставу:

1. Марија Ракић, шеф Одсека за друштвене делатности, као вођа тима;
2. Јасмина Ракић, директор Центра за социјални рад Ражањ,
3. Ненад Станковић, директор Дома здравља „Др Милорад Михајловић“ Ражањ;
4. Вера Крстић, директор Основне школе „Вук Караџић“ Витошевац;
5. Драгана Миленковић, директор Основне школе „Иван Вушовић“ Ражањ;
6. Весна Шејат, директор Предшколске установе „Лептирићи“ Ражањ;
7. Нада Јанковић, запослена у Црвеном крсту Ражањ.

Како се израда Стратегије и усвајање овог документа из оправданих разлога продужило, тако је на седници Скупштине општине Ражањ одржаној 31.01.2019. године усвојена Одлука о измени Одлуку о изради Стратегије развоја социјалне заштите општине Ражањ за период 2017. до 2026, па се период примене Стратегије померио на 2019. до 2028. године.

На седницама Радно оперативног тима формиране су две радне групе за израду Стратегије: радна група за особе са инвалидитетом, старе, изнемогле, хронично оболеле и занемарене особе и радна група за децу без родитељског старања, подршку жртвама породичног, партнерског и вршњачког насиља, смањење сиромаштва – незапосленост.

Руководилац радне групе за особе са инвалидитетом, старе, изнемогле, хронично оболеле и занемарене особе је Јасмина Ракић, директорка Центра за социјални рад Ражањ а чланови Данијела Марковић, Дом здравља Ражањ и Весна Живковић, Општинска управа Ражањ. Руководилац радне групе за децу без родитељског старања, подршку жртвама породичног, партнерског и вршњачког насиља, смањење сиромаштва – незапосленост је Нада Јанковић, Црвени крст Ражањ а чланови: Александра Ђокић, Удружење "Сунчев зрак" Ражањ, Милена Марковић, ОШ "Иван Вушовић" Ражањ, ПУ "Лептирићи" и Дејан Благојевић, Дом здравља Ражањ.

2. МИСИЈА

У циљу побољшања и унапређења социјалне заштите својих грађана, општина Ражањ ће

- Радити на изградњи нових инфраструктурних и организационих капацитета и на јачању капацитета људских ресурса;
- Успоставити и континуирано јачати мрежу партнерских односа између јавног, приватног и цивилног сектора за пружање квалитетних услуга социјалне заштите;
- Континуирано развијати и унапређивати услуге социјалне заштите у складу са потребама корисника, ради очувања квалитета њихових живота, отклањања или ублажавања ризика неповољних животних околности, као и ради стварања могућности за њихов самостални живот у заједници;
- Стално испитивати потребе и проблеме грађана и своје активности усмеравати у циљу задовољења њихових потреба

3. ВИЗИЈА

До 2028. године општина Ражањ је заједница једнаких могућности њених суграђана/ки, са изграђеним партнерствима и развијеним локалним услугама социјалне заштите, које обезбеђују пуну социјалну укљученост сваког појединца.

4. ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ

Стратегија је вођена и биће примењена у складу са следећим договореним принципима:

Принципима процеса:

1. Континуирана консултација са грађанима у циљу препознавања и дефинисања њихових потреба за социјалном заштитом;
2. Учешће представника стручне јавности, заинтересованих страна и корисника у изради стратешког плана;
3. Поштовање људских права и достојанства личности;
4. Демократско одлучивање;
5. Информисање корисника;
6. Дугорочно планирање и одрживост;
7. Акциони план за реализацију Стратегије;
8. Стални мониторинг;
9. Континуирано усавршавање.

Принципима услуга:

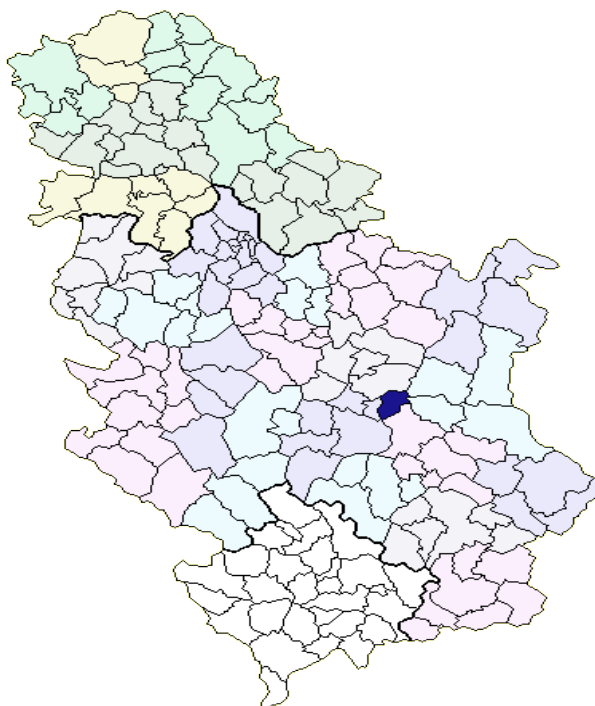
1. Усаглашеност са националним стандардима и законодавством;
2. Међусекторска сарадња;
3. Поштовање најбољег интереса корисника приликом избора и реализације услуга;
4. Пружање услуга у најмање рестриктивном окружењу;
5. Партиципација корисника у креирању и коришћењу услуга;
6. Доступност услуга;
7. Стандардизованост услуга;

5. КОНТЕКСТ

5.1 ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ

Положај општине Ражањ у Нишавском округу

Положај општине Ражањ у Републици Србији

5.2 ТЕРИТОРИЈА

Општина Ражањ се простире на површини 289 km² и има повољан географски положај, припада Нишком региону, а саму општину сачињавају 23 насеља и то: Браљина, Стари Брачин, Нови Брачин, Варош, Витошевац, Грабово, Липовац, Мађере, Малетина, Мађија, Пардик, Подгорац, Послон, Прасковче, Претрковац, Ражањ, Рујиште, Скорица, Смиловац, Церово, Црни Као, Чубура и Шетка. Кроз територију општине Ражањ пролази најзначајнија друмска саобраћајница – деоница коридора 10, Београд –Ниш. Окружена је општинама Алексинац, Сокобања, Бољевац, Параћин, Тићевац и Крушевац. На североисточној страни Ражања налази се планина Буковик, а на северној превој звани Мечка. Ражањ се налази на 55км од Ниша према Београду, на надморској висини од 264 метра.

5.3 ОСНОВНА ОБЕЛЕЖЈА СТАНОВНИШТВА ОПШТИНЕ РАЖАЊ

Општина Ражањ по свим битним обележјима припада групи малих и недовољно развијених општина у Републици Србији (4. група са степен развијености мањим од 60% од републичког просека, по Уредби о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину). У општини Ражањ живи 49,2% пољопривредног становништва у односу на укупно становништво. Тај број се последњих година знатно смањује и мења старосна структура, углавном остају стари на селу (око 32%) преко 60 година, а мање од 25 година само 22,4% становништва. На територији општине најбројнија су микро предузећа која запошљавају 1-5 радника, затим мала предузећа од 5-50 радника, средњих (50-250) и великих предузећа (преко 250 радика) нема на територији општине. Недовољну развијеност опредељује низак животни стандард становништва.

По попису из 2011. године, укупан број становника у општини Ражањ је износио 9.150, српске националности 8.815 (96,34%), Роми 195 (2,13%) и остали 140 (1,53%). Демографска кретања општине Ражањ карактерише релативно интензивна миграција становника. Основни демографски подаци из Пописа 2011. године и из 2017. године (према подацима Републичког завода за статистику) говоре у прилог томе:

Општина Ражањ	Попис 2011	Процена РЗС на дан 30.06.2017
Број насеља	23	23
Укупан број становни.	9.150	8.176
Просечна старост	48,0	49,58
Број млађих од 18 година	1.893	1.085
Број одраслих	2.177	4.517
Број старијих	5.080	2.574

Укупан број пунолетних становника општине Ражањ износи 7.091 становник. У 2017. години било је 50 новорођене деце.

Седиште општине је место Ражањ, које има само 1.537 становника и једино има карактеристике урбаног насеља. Општину чине још 22 сеоске месне заједнице при чему је неколико села приближне величине Ражању. Сходно томе основна делатност је пољопривреда док су предузећа која су радила на овој територији или затворена или раде са веома малим капацитетима. Много људи је остало без посла па се сада јављају Центру за социјални рад Ражањ тражећи новчану помоћ. Новчану социјалну помоћ многи не могу да остваре јер поседују земљу преко дозвољеног цензуса од 0,5 ха. Због неизмирених новчаних давања везаних за поседовање пољопривредног земљишта

многи становници општине пре свега стара лица не могу да остваре ни здравствену заштиту што постаје све већи проблем.

5.4 БУЏЕТ

Остварени приходи буџета општине Ражањ у последње четири године:

Година	Износ (рсд)
2015	251.689,000
2016	263.600,000
2017	309.421,000
2018	299.488,579

Приликом израде буџета за наредне године основно опредељење биће повећање издатака за инвестиције и аграрни буџет.

Реално је очекивати повећање и редовну уплату трансферних средстава из републичког буџета с обзиром на то да су многе услуге пренете, односно поверене Општини.

6. ЕКОНОМСКА СИТУАЦИЈА У ОПШТИНИ РАЖАЊ

6.1 ПРИВРЕДА

Показатељи друштвено-економске структуре општине

На територији општине Ражањ послују 62 предузећа. Најбројнија су микро предузећа која запошљавају од 1 до 5 радника, затим мала предузећа од 5 до 50 радника. Средњих (50 до 250 радника) и великих предузећа (преко 250 радника) нема на територији општине Ражањ.

На територији општине Ражањ постоји 140 предузетничких радњи. Према делатности најбројнији су предузетници у области трговине (34 предузетника или 24,28 %), производње амбалаже од дрвета (10 предузетника или 17,14%), у угоститељству (7 предузетника или 5%) и у фризерским и другим третманима за улепшавање (7 предузетника или 5%)

6.1.1 ПОЉОПРИВРЕДА

Територија општине Ражањ је делом равничарског, а делом брдско-планинског карактера. Однос између равничарског и брдско планинског дела територије је 58:42 %. На подручју општине Ражањ најзначајнија земљишта су гајњача, смоница и алувијална земљишта у долини Ражањске реке и Јужне Мораве. То су високо квалитетна земљишта која представљају базу пољопривредне производње.

Велики економски проблем је проблем уситњености и разбацаности парцела. Деобом се парцеле уситњавају тако да њихова величина све више опада. О комасацији као мери укрупњавања земљишних поседа је пре десетак година било речи, али је то питање остало нерешено.

Од укупне пољопривредне површине општине 45,15% су обрадиве површине, од чега: њиве 39,56 %, вртови 0,08 %, воћњаци 2,26 %, виногради 1,45 %, ливаде 1,80 %, пашњаци заузимају 9,19 % земљишта, а остало земљиште (шуме, трстици, мочваре и др.) 45,66 %.

Просечна величина газдинства је око 3,89 ха, подељено у више парцела. Просечна величина парцела је 0,27 ха. По структури власништва 96,6 % земљишта је у приватном власништву, 2,85 % је у државној својини, 0,02 % је у друштвеној својини, док 0,53 % земљишта има друге облике својине.

Овај примарни привредни ресурс није у задовољавајућем степену валоризован.

Доминантан уситњен, индивидуални сектор није у довољној мери био тржишно оријентисан. Ефикасност коришћења пољопривредних ресурса у наредном периоду, зависиће од програмске и организационе спремности произвођача у сектору аграра и успешности реализације подстицајних мера Републике усмерених ка бржем развоју пољопривреде и села.

7. ОБРАЗОВАЊЕ

Свако лице има право на образовање и васпитање. Грађани Републике Србије једнаки су у остваривању права на образовање и васпитање, без обзира на пол, расу, националну, верску и језичку припадност, социјално и културно порекло, имовно стање, узраст, физичку и психичку конституцију, сметње у развоју, инвалидитет, политичко опредељење и другу личну особину.

Лица са сметњама у развоју и са инвалидитетом имају право на образовање и васпитање који уважава њихове образовне и васпитне потребе у редовном систему образовања и васпитања, уз појединачну, односно групну додатну подршку или у посебној предшколској групи или школи.

Лица са изузетним способностима имају право на образовање и васпитање које уважава њихове посебне образовне и васпитне потребе, у редовном образовном систему, у посебним одељењима или посебној школи.

Страни држављани и лица без држављанства имају право на образовање и васпитање под истим условима и на начин који је прописан за држављане републике Србије.

Општи исходи образовања и васпитања су резултат целокупног процеса образовања и васпитања којим се обезбеђује да деца, ученици и одрасли стекну знања, вештине и вредносни ставови који ће допринети њиховом развоју и успеху, развоју и успеху њихових породица, заједнице и друштва у целини

С обзиром да се Стратегија превасковно бави друштвено угроженим групама, то се посебна пажња посвећује проблему и процесу инклузивног образовања.

Инклузија је укључивање деце са сметњама у развоју у редовни образовно –васпитни систем и подразумева прилагођавање наставних садржаја, метода и техника комуникације у складу са потребама деце, као и промену ставова. Инклузија такође подразумева прилагођавање школе детету, а не детета школи – тј. школу по мери сваког детета. Сва деца су укључена у најближу редовну школу која је спремна да одговори на њихове потребе. Осим образовања, инклузија подразумева и квалитетну социјалну интеракцију са вршњацима, уз потребну подршку. Према томе, инклузија се не бави само учењем наставних садржаја, већ успешним укључивањем у друштво у целини. У циљу имплементације инклузивног образовања у образовном систему постоји стручни тим за инклузивно образовање на нивоу школе и тимови за додатну подршку деци (ИОП тимови) који се формирају за сваког ученика понаособ.

На територији општине Ражањ мрежу школских установа чине две основне школе: у Ражњу и Витошевцу, једно осморазредно издвојено одељење у Новом Брачину и 18

четвороразредних истурених одељења у селима. Такође у општини ради предшколска установа са одељењима у неколико месних заједница и две основне школе. При основној школи постоји Основна музичка школа „Владимир Ђорђевић“ – Одељење у Ражњу. У последње време у општини Ражањ не постоји ни једна средња школа, тако да деца после завршене основне школе одлазе у веће градове па често тамо и остају. Поред тога многи млади, због немогућности запошљавања, такође одлазе из општине, остају само старачка домаћинства.

7.1 ОСНОВНА ШКОЛА „ИВАН ВУШОВИЋ“ РАЖАЊ

Основна школа из Ражња спада у ред основних школа са дугом традицијом. Према неким подацима школа постоји од 1836. године, а од 1838. године ради непрекидно до данас. Школа свој рад организује у матичној школи у Ражњу и издвојеним одељењима у Липовцу, Рујишту, Црном Калу, Мађеру, Прасковчу и Шетки.

Школу тренутно похађа 228 ученика који су распоређени у 16 одељења. У наставни процес укључени су и ученици са сметњама у развоју којима се прилагођава наставни план и програм, односно образовање стичу по индивидуалном образовном плану.

Школа располаже са 24 школске зграде у површини од 3.927 m², 23 учионице опште намене, три специјализоване учионице, једном школском библиотеком која обухвата око 6.000 књига од чега је 4.500 у матичној школи. Школа има једну радионицу, опремљен кабинет за информатику и рачунарство, мултимедијалну учионицу опремљену ТВ пријемником и ДВД плејером, кабинет за музичку културу опремљен Орфовим инструментаријем и синтисајзером. Школа има две зграде, 44 просторије у површини од 810 m², а наставног и осталог особља има укупно 52 извршиоца.

Школа располаже вишком простора који се може корисно употребити у сврху отварања нове средње школе или школе вишег или високог образовања.

7.2 ОСНОВНА ШКОЛА „ВУК КАРАЦИЋ“ ВИТОШЕВАЦ

Школа је основана 1864. године. Данас се у овој школи организује настава у две осмогодишње школе у Витошевцу и Новом Брачину као и у издвојеним одељењима у Грабову, Пардику, Подгорцу, Скорици, Смиловцу, Претрковцу и Старом Брачину.

Школа располаже са 10 школских зграда у површини од 3.625 m², 33 учионице, 8 библиотека и 5 школских кухиња. Зграда централне школе у Витошевцу подигнута је 1978. године. Објекат је површине 1.055m². Школско двориште је пространо. Постоје радионице и кабинети за извођење стручне наставе. Школу тренутно похађа 272 ученика који су распоређени у 21 одељење.

7.3 ПРЕДШКОЛСКО ОБРАЗОВАЊЕ

Предшколска установа „Лептирићи“ постоји и ради већ 30 година. Окупља децу од јасленог до припремног предшколског програма, нудећи им квалитетан васпитно-образовни програм у централном вртићу и истуреним групама на терену у 6 села. Пре 30 година започело се са само 5 радника, да би данас установа нарасла и запошљавала 21 радника. Запослени редовно прате нова сазнања и трендове у васпитно-образовном процесу тако да овај колектив има запажено место у локалној заједници и висок углед код родитеља и деце.

Поред целодневног и полудневног облика рада, од 2013. године установа нуди и посебан програм за децу од 3 до 5 година, који је настао под окриљем ИМПРЕС

пројекта. Поред новина у васпитно-образовном раду, стално се ради на побољшању материјално-техничких услова па је у последњих неколико година урађене следеће: целокупна ограда у централном вртићу у Ражњу, посађене су тује у дворишту вртића, постављени су реквизити у дворишту (вртешка, клацкалица, љуљашка), подељена је соба и тако направљен простор за нову групу, у новој просторији уграђене су и полице за играчке и дидактички материјал. Изграђене су канцеларије за рачуноводство и стручног сарадника, направљена је просторија архиве. Набављени су: двострани штампач, компјутер, лап-топ, дигитални фотоапарат, уграђен је видео надзор, кречене су све просторије како на терену тако и у централном вртићу.

Општина Ражањ, као оснивач предшколске и основношколских установа, финансира из буџета текуће и инвестиционо одржавање, материјалне трошкове, превоз радника и ученика и сталне трошкове. За предшколску установу финансира и зараде запослених.

Издавање из буџета општине за предшколско образовање (у хиљадама динара)

Намена	2015	2016	2017	2018
Расходи за запослене (нето зараде, порези, доприноси, превоз радника, јубиларне награде)	13,930	14,176	16,168	18,042
Стални трошкови (електрична енергија, огрев, комуналне услуге, телекомуникације, осигурање)	1,223	1,217	1,280	950
Коришћење роба и услуга (текуће поправке и одржавање, материјал, храна, услуге)	4,882	4,426	4,509	2,818
Остале дотације и трансфери (по Закону о привр. уређив. основица)	1,164	1,371	510	1,505
Порези, обавезне таксе и казне	32	12	12	9
Зграде и грађевински објекти (изградња, куповина, капитално одржавање, пројектна документација)	1,507	194	114	150
Машине и опрема	732	1,142	920	62
Укупно:	23,470	22,538	23,513	23,536

Издавање из буџета општине за основно образовање (у хиљадама динара)

Намена	2015	2016	2017	2018
Превоз запослених	6,535	6,567	6,117	5,427
Јубиларне награде	856	1,190	288	701
Стални трошкови (струја, огрев, комуналне услуге, комуникације, осигурање)	5,161	6,472	6,122	6,896
Превоз ученика	7,187	6,322	6,059	6,777
Текуће поправке и одржавање, материјали, услуге по уговору	4,854	6,179	10,730	6,973
Зграде и грађевински објекти (изградња, куповина, капитално одржавање, пројектна документација)	4,931	3,643	1,777	2,823
Машине и опрема	1,998	1,556	2,651	2,346
Укупно:	31,522	31,929	33,744	31,943

У складу са прилагођавањем мреже и садржаја програма средњих стручних школа у односу на понуду и потражњу на тржишту рада у Србији, Општина Ражањ ће

стратешки тежити оснивању макар једне средње школе чији ће профили бити у складу са потребама послодаваца са овог подручја као и у складу са развојем нових технологија. Стварање услова за оснивање нове средње школе у Ражњу важан је стратешки циљ који би зауставио одлив младих у оближње градове, што представља првенствени услов за изградњу успешне и здраве општине.

7.4 ИНТЕРРЕСОРНА КОМИСИЈА

Општинска управа општине Ражањ је у складу са Правилником о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику („Службени гласник РС“, број 63/2010) формирала Интерресорну комисију. Комисија је конституисана 23.03.2012. године и изабран је председник комисије. Како је у комисији био лекар који је на специјализацији у Нишу комисија није могла да ефикасно функционише, нити да покреће поступке.

Процену потреба за пружањем додатне образовне, здравствене и социјалне подршке детету вршила је интерресорна комисија из Алексинца на основу сагласности Општинске управе Ражањ. У току 2015. године упућено је два захтева ИРК у Алексинцу да изврши процену потреба за пружањем додатне образовне, здравствене и социјалне подршке детету, у току 2016. године три захтева, док у току 2017. и 2018. године није било захтева. Од недавно лекар-педијатар у Дому здравља у Ражњу је завршио специјализацију, тако се очекује да ће у наредном периоду ИРК почети са радом.

8. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Здравствену заштиту становништва организује и спроводи Дом здравља "Др Милорад Михајловић" у Ражњу. Запослено је 15 лекара, 9 специјалиста и 6 доктора опште медицине од којих су 2 специјализанта. Укупно је запослено 63 радника на неодређено време и 3 радника на одређено време.

Последњих неколико година услед смањења броја становника, лоших кадровских планова и необјективних норматива дефинисаних од стране Министарства здравља

долази до смањења броја запослених и до укидања неких радних места (домар и благајник -материјални књиговођа). То је довело у питање даље функционисање и опстанак здравствене установе. Активношћу руководства здравствене установе уз подршку локалне самоуправе и надлежног института за јавно здравље дефинисана је стратегија и покренуте су свеобухватне активности на решавању кадровских, финансијских и других проблема. Изменом кадровског плана Министарства здравља зановљен је кадар пријемом два доктора медицине у стални радни однос. Такође су и два доктора медицине упућена на специјализацију из опште медицине и педијатрије. Покренуте су активности усмерене на измену кадровског плана којим ће бити предвиђена могућност уговарања радног места благајника, зубног техничара и још једног стоматолога.

Застарелост опреме је карактеристика постојећег стања. Мада је доста нове опреме набављено, свакако да има доста простора за набавку нових и савременијих уређаја, возила и опреме. Набављена и додатна рачунарска и пратећа опрема, репрограмирана телефонска централа и набављени нови фиксни и мобилни телефонски апарати, покренут нови програм електронског фактурисања и вођења електронског картона пацијената.

С обзиром да у старосној структури становништва 29% су становници преко 65 година јавља се потреба за кућну негу и обилазак пацијената на терену. Организациона јединица формирана у ту сврху постоји у организационој структури Дома здравља Ражањ и пружа здравствене услуге кроз ангажовање медицинских сестара на терену. За сада не постоји служба хитне медицинске помоћи, а покривање ових случајева врши редовна служба дома здравља (сменским радом).

Здравствена установа у свом саставу нема апотеку већ снабдевање лековима врши Апотека Ниш која, поред апотеке у Дому здравља у Ражњу, има и јединице за издавање готових лекова у Новом Брачину и Скорици. Формирање апотеке у саставу Дома здравља Ражањ захтева, у складу са прописима Министарства здравља, захтева већи број становника. Из овог проблема произилази то да се у сеоским срединама становници тешко снабдевају лековима, како због недовољно развијене мреже, тако и због радног времена постојећих апотека.

Што се тиче објеката, недавно је завршено реновирање објеката у Витошевцу и Смиловцу, а у току су завршни радови на потпуно новој згради амбуланте у Скорици. Реновирање матичног објекта је завршено. Реновиран је кров, фасада, подови и столарија. Радови су изведени у 2017. години.

Треба напоменути да је највећи део инвестиционих активности реализован помоћу финансијских средстава локалне самоуправе, опредељених за финансирање примарне здравствене заштите.

Издвајање из буџета општине за здравствену заштиту (у хиљадама динара)

Намена	2015	2016	2017	2018
Трансфери осталим нивоима власти	6.729	10.352	11.852	10.979

Највећи део средстава пренетих из општинског буџета троши се на расходе за запослене, текуће поправке, одржавање и изградњу зграда и за набавку опреме.

Организациона структура

У оквиру делатности Дома здравља Ражањ организоване су следеће организационе јединице:

- Служба опште медицине;

- Служба за здравствену заштиту жена и деце;
- Служба за лабораторијску, радиолошку и ултразвучну дијагностику и специјалистичко- консултативне прегледе;
- Служба стоматолошке здравствене заштите;
- Служба за правне, економско-финансијске, техничке и друге сличне послове.

Служба опште медицине обухвата послове здравствене заштите одраслих у матичном Дому здравља у Ражњу, у Здравственој станици у Витошевцу и амбулантама у Скорици, Смиловцу, Новом Брачину и Браљини.

У оквиру Службе опште медицине постоје:

- Одељење хитне медицинске помоћи;
- Одсек за кућне посете и обилазак пацијената на терену.

У оквиру Службе за здравствену заштиту жена и деце постоје:

- Одсек за задржавствену заштиту жена;
- Одсек за здравствену заштиту деце.

У оквиру Службе за лабораторијску, радиолошку и ултразвучну дијагностику и специјалистичко-консултативних прегледа постоје:

- Одељење за лабораторију;
- Одсек за радиологију и ултразвучну дијагностику;
- Одсек за интернистичке прегледе.

У оквиру Службе за стоматолошку здравствену заштиту постоје:

- Одсек за превентивну и дечју стоматологију;
- Одсек за општу стоматологију.

У оквиру Службе за правне, економско-финансијске, техничке и њима сличне послове постоје:

- Одсек за правне и финансијско-економске послове;
- Одељење за санитетски превоз;
- Одсек за чишћење и одржавање хигијене.

Службени лист општине Ражањ Број 1 01.02.2019.г.

Приказ потенцијалних корисника здравствених услуга на територији коју покрива ДЗ Ражањ

ДЗ, ЗС Амбуланта	Назив	Број становник а	Потенцијални број пацијената	Број домаћинстав а	Напомена	
ДЗ Ражањ	Ражањ	1.267	4.277 (46,74%)	423		
	Варош	294		93		
	Чубура	162		46		
	Послон	187		70		
	Прасковче	433		120		
	Малетина	135		50		
	Липовац	266		79		
	Рујиште	338		119		
	Црни Као	401		110		
	Шетка	383		135		
	Мађере	411		133		
А М Б У Л А Н Т А	Браљина	Мађија	238 (2,53%)	32	Део пацијената из Мађије може бити усмерен на ДЗ Ражањ	
		Браљина		60		
		Церово		23		
	Нови Брачин	Нови Брачин	530	1.148 (12,15%)	170	
		Стари Брачин	317		85	
		Претрковац	301		95	
	Здравствен а станица Витошецва ц	Витошевац	1.083	1.989 (21,73%)	330	Део пацијената из Грабова и Пардика може бит усмерен на ДЗ Ражањ
		Подгорац	408		144	
		Грабово	168		51	
		Пардик	330		114	
	Скорица	Скорица	846	846 (8,95%)	250	
	Смиловац	Смиловац	946	946 (10,02%)	256	

9. КУЛТУРА

9.1 КУЛТУРА И ИНФОРМИСАЊЕ

Активности из области културе у општини Ражањ обављају установе које је основала Скупштина општине Ражањ и удружења грађана чија је основна делатност култура. Установе културе чији је оснивач локална самоуправа су Дом културе и Општинска народна библиотека.

Организације из области културе финансирају се из средстава буџета општине. Општина финансира расходе за запослене, материјалне трошкове и програмске активности.

Крајем 2007. године Скупштина општине Ражањ доноси одлуку о припајању *Општинске народне библиотеке Дому културе Ражањ*, која сада ради као Организациона јединица „Библиотека“ и смештена је у Дому културе. Надзор над њеним радом врши Матична библиотека „Стеван Сремац“ из Ниша.

Програмске задатке Дом културе Ражањ реализује кроз своје редовне активности и то:

- Библиотечку делатност;
- Музичко-сценску делатност и уметничко стваралаштво;
- Активности на очувању материјалне и духовне културе, историјске грађе, етнолошки и други примерци,
- Смотре, такмичења, колоније, изложбе;
- Рад Културно-уметничког друштва „Сава Јеремић“,
- Рад Књижевног клуба „Десанка Максимовић“;
- Рад Аматерског драмског позоришта у Ражњу;
- Аматерске и образовне активности;
- Промоције, презентације и остале активности.

Дом културе из Ражња обједињује све културне институције и манифестације у општини. Програмске задатке остварује у сарадњи са Општином и месним заједницама, Књижевним клубом, колонијама, школама, установама, удружењима из области културе, са појединцима и бројним сродним организацијама широм Србије. У периоду промена битно је да Дом културе Ражањ прилагоди своје активности тренутку и усмери их ка будућности. Са те стране значајно је да култура и уметност постану масовне јер ће тако помагати економски и друштвени развој.

10. СПОРТ

Општину Ражањ у области спорта карактерише постојање малог број спортских клубова који окупљају задовољавајући број младих и чија је спортска инфраструктура солидно изграђена за организовање општинских и међуопштинских такмичења.

Општина Ражањ има уређене терене за мале спортове у месним заједницама па се на територији општине сваке године реализује спортска манифестација Општинска лига у малом фудбалу, преко Канцеларије за младе Општинске управе општине Ражањ. На нивоу основних школа „Иван Вушовић“ Ражањ и „Вук Караџић“ Витошевац реализује се спортска манифестација за децу – Школска олимпијада - такмичење у екипним

спортовима, како би децу школског узраста подстицали на бављење спортом и промоцију здравог живота.

Спортски терени постоје у следећим месним заједницама: Подгорац, Витошевац (у оквиру ОШ „Вук Караџић“), Смиловац, Скорица, Стари Брачин, Нови Брачин, Браљина, Мађере, Прасковче, Послон и Рујиште. Изградњом терена у Ражњу и спортске школске сале стварају се бољи услови за бављење спортом.

Центар за децу и младе „Здрав стил живота“ је теретана у Ражњу која је отворена 2012. године како би се млади као и деца школског узраста, основци и средњошколци подстицали на рекреативно бављење спортом и промоцију здравог начина живота.

С обзиром да постоје спортске манифестације у оквиру Спортског лета општине Ражањ које окупе до 200 младих који квалитетно проводе слободно време на спортским теренима промовишући здрав начин живота, потребно је проширити спортске капацитете постојеће спортске инфраструктуре (спортски терени за мале спортове на територији општине Ражањ). У плану је такође повећање броја спортских манифестација у оквиру Спортског лета општине Ражањ, које реализује Канцеларија за младе Општинске управе општине Ражањ.

Спортски савез општине Ражањ и Шах клуб „Ражањ“ редовно организују шаховску симултанку где учествује око 40 учесника.

Од ове године Спортски савез општине Ражањ реализује програм „Фудбалска секција и школски спорт“, секција окупља 30 деце школског узраста. Стварањем бољих услова завршетком школске спортске сале кроз секције ће бити обухваћени и остали спортови. Карате клуб „Младост“ има 15 чланова школског узраста, који су у 2018. години на републичким и савезним такмичењима освојили 14 медаља.

Од недавно је на територији општине Ражањ активан и стреличарски клуб „Златна стрела“ за којим влада велико интересовање, а чланови већ бележе знатне успехе на свим великим такмичењима у земљи.

Спортски савез општине Ражањ је територијални спортски савез удружених спортских организација, друштва и клубова на територији општине Ражањ. Савез је основан на оснивачкој Скупштини одржаној 24.04.2014. године. Спортски савез је самостална и неполитичка организација. Тренутно савез окупља 9 спортских организација.

11. ТУРИЗАМ

Туристичка организација општине Ражањ формирана је 22.09.2017. године и у првој половини 2018. године започела следеће активности: приступила изради Стратегије развоја туризма општине Ражањ, отпочела са поступком за категоризацију смештајних капацитета у руралном подручју, примила прве захтеве за категоризацију капацитета, припремила први туристички водич општине Ражањ. Просторије туристичког информативног центра су у фази опремања. За даљи период планира се активирање етно удружења у сврху промоције општине и повезивање свих друштвених субјеката који се доводе у везу са формирањем туристичке понуде: удружења планинара, пчелара, ловачка, и спортска удружења, задруге, привреднике и друго.

У наредном периоду треба искористити положај Општине и близину ауто-пута за развој транзитног туризма. Неопходно је оспособити одговарајуће смештајно-угоститељске капацитете. На крају треба рећи да сеоски туризам, грађење имица чисте, здраве средине, где се негује традиција и живи у складу са природом, треба да буду главни туристички адути Ражња. У складу са претходно изнетим ставом треба и дефинисати туристички производ, односно понуду општине Ражањ, као први приоритет у развијању туризма. Наравно, нужно је спроводити перманентно и друга

два зацртана програма: Програм едукације у агро-туризму и Програм промоције туристичке понуде општине Ражањ.

12. НЕВЛАДИН СЕКТОР (ФИНАНСИРАЊЕ ИЗ БУЏЕТА)

Одлуком о финансијском плану буџетских дотација за невладине организације са територије општине Ражањ за 2018. годину утврђује се распоред дотација. Средства за ове намене обезбеђена су буџетом Општине Ражањ за 2018.годину, раздео 3, програм 15 локална самоуправа, програмска активност 0602-0001 функционисање локалних самоуправа и градских општина, функција 130 – опште услуге, економска класификација 481- Дотације невладиним организацијама и финансирање политичких странака, у укупном износу од 1.000.000,00 динара.

Ова средства по спроведеном конкурс у 2018.години су распоређена по корисницима на следећи начин:

Р. број	Назив	Износ
1.	Удружење „Сунчев зрак“ Ражањ	600.000,00
2.	ОО СУБНОР Ражањ	70.000,00
3.	Удружење омладине општине Ражањ	50.000,00
4.	Удружење "Етно конач" Ражањ	10.000,00
5.	ОО Савез потомака ратника Србије 1912-1920	70.000,00
6.	Удружење „Ју Ром“ Ражањ	80.000,00
7.	К.Д. „Сокол“ Рујиште	60.000,00
8.	Међуопштинска организација Савеза слепих и слабовидих за Алексинац и Ражањ	60.000,00
УКУПНО:		1.000.000,00

Удружења грађана која користе средства из буџета а делују у области социјалне политике су удружење грађана "Сунчев зрак" и Међуопштинска организација Савеза слепих и слабовидих за Алексинац и Ражањ.

Удружење "Сунчев зрак" има седиште у Ражању и дугогодишњи је партнер у пружању дневних услуга у заједници на територији општине Ражањ.

Црвени крст Ражањ је друштвено-хуманитарна организација, која делује као саставни део Црвеног крста Србије. Основни правци деловања организације су пружање помоћи угроженим лицима, организовање добровољног давања крви, стална брига о старима и болеснима, здравствено-васпитно образовање омладине и одраслих, припрема становништва за деловање у ванредним и другим ситуацијама, обука из прве помоћи и самопомоћи, организација смештаја и снабдевања становништва.

13. СИРОМАШТВО

Приход и животни стандард нису важни сами по себи, већ због тога што одређују начин живота који нека особа води. Сиромаштво се схвата као одсуство могућности слободе избора и остварења људских потенцијала, развоја и животног благостања.

Према степену развијености локалних самоуправа, општина Ражањ је сврстана у четврту групу градова и општина чији је степен развијености испод 60% од републичког просека, а сходно Уредби о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину.

Економски развој општине Ражањ карактерише висок ниво незапослености. У генерисању новог запошљавања највеће учешће има приватни сектор, углавном микро и мала предузећа.

Повећан је број корисника новчане социјалне помоћи и увећане новчане социјалне помоћи. Број захтева за остваривање овог права дужи низ година показатељ је да је ово право најзаступљеније у општини Ражањ. Суштински циљ, сврха и предмет социјалног рада јесте помоћ и подршка појединцу или породици, када је таква помоћ неопходна. Висока незапосленост радно способног становништва представља једну од најбитнијих околности која утиче на признавање овог права потенцијалним корисницима. Решење ове проблематике се можда може пронаћи у најављиваним изменама Закона о социјалној заштити. Најављене измене би регулисале статус радно способних особа и утицале на немогућност неограниченог коришћења права на новчане социјалне помоћи, где ће се активном политиком запошљавања омогућити учешће радно способних особа на тржишту рада и самим тим омогућити им да сопственим ангажовањем обезбеде адекватан ниво социјалне сигурности.

Број хронично оболелих особа, према подацима Дома здравља Ражањ, приказан је у следећој табели:

Година	2015	2016	2017
Број хронично оболелих особа	508	498	480

Број корисника на активној евиденцији Центра за социјални рад Ражањ приказан је у следећој табели:

Године	2015			2016			2017		
	м	ж	укупно	м	ж	укупно	м	ж	укупно
Корисници по узрасту									
Деца (0-17)	41	36	77	71	56	127	94	98	192
Млади (18-25)	14	9	23	8	6	14	22	18	40
Одрасли (26-64)	35	35	70	50	50	100	84	79	163
Старији (65 и више)	10	8	18	15	23	38	69	80	149
Укупно	100	88	188	144	135	279	269	275	544

Анализом се закључује да се из године у годину повећава број корисника на евиденцији Центра за социјални рад Ражањ.

14. НЕЗАПОСЛЕНОСТ

Сиромаштво је уско повезано са тржиштем рада, па је зато и сарадња локалне самоуправе и тржишта рада од изузетног значаја за локалну заједницу. Стање на тржишту рада карактеришу: висока незапосленост, неповољна старосна и квалификациона структура незапослених, висока стопа незапослености младих, велико

учешће жена у укупној незапослености, велики број незапослених који припадају теже запошљивим категоријама и велики број ангажованих лица у сивој економији.

Незапосленост у општини Ражањ има и дугорочни, структурни и транзициони карактер. Највеће учешће у регистрованој незапослености према дужини чекања на запослење имају лица која чекају до једне године, затим следе лица која чекају од једне до две године, три до пет година, пет до осам година, потом они који чекају на запослење преко 10 година.

Основни проблеми у области запошљавања јесу неусклађеност образовне понуде са потребама привреде и недостатак послова као последица недовољне привредне активности. Образовни систем није у довољној мери прилагођен захтевима савременог тржишта и постоји дефицит одређених занимања у оквиру средњег стручног образовања. У складу са прилагођавањем мреже и садржаја програма средњих стручних школа у односу на понуду и потражњу на тржишту рада у Србији, Општина Ражањ стратешки тежи оснивању макар једне средње школе чији ће профили бити у складу са потребама послодаваца са овог подручја као и у складу са развојем нових технологија. Стварање услова за оснивање нове средње школе у Ражњу важан је стратешки циљ који би зауставио одлив младих у оближње градове а то је првенствени услов за изградњу успешне општине.

14.1 НЕЗАПОСЛЕНОСТ - ДРУШТВЕНО ОСЕТЉИВЕ ГРУПЕ

Незапосленост је најтежи економски, социјални и политички проблем који изазива социјалну несигурност, личну и породичну угроженост, безнађе и бесперспективност, као и асоцијална понашања.

Осетљиве групе незапослених су идентичне на територији целе Србије. У теже запошљиве категорије спадају: лица преко 50 година живота, особе са инвалидитетом, избеглице и интерно расељена лица, жене и млади до 30 година старости.

Према подацима Националне службе за запошљавање – испоставе у Ражњу, у 2017. години регистровано је 682 лица на евиденцији незапослених на територији општине Ражањ.

У следећој табели приказан је број радно-способног становништва у периоду од 2015. до 2017. године:

Радно способно становништво	2015.	2016.	2017.
Број запослених	795	1.087	1.138
Број незапослених	674	689	672
Број незапослених жена	310	284	290
Број незапослених мушкараца	364	405	382
Корисници новчане накнаде	38	60	88

Приказ незапослених лица по стручној спреми и полу који се налазе на евиденцији Националне службе за запошљавање – испоставе у Ражњу:

Стручна спрема	Мушкарци	Жене	Укупно
Неквалификовани	162	108	270
Полуквалификовани	2	2	4
Квалификовани	119	51	170
Средња стручна спрема	93	108	201
Виша стручна спрема	10	15	25

Висока стручна спрема	5	7	12
Укупно:	389	296	685

Општина Ражањ уназад више година реализује програме и мере активне политике запошљавања, увек уз суфинансирање Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и уз сарадњу са Националном службом за запошљавање.

У 2017. години по поднетом захтеву општини су одобрена средства за реализацију програм или мера активне политике запошљавања, па је у априлу 2017. године закључен Споразум о уређивању међусобних права и обавеза у реализацији програма или мера активне политике запошљавања за 2017. годину између Националне службе за запошљавање и Општине Ражањ. Према овом Споразуму, одобрена су следећа средства:

- За реализацију мере Јавни радови: 1.000.000 РСД, од чега је учешће Републике 500.000 РСД а учешће Општине 500.000 РСД.
- За реализацију мере Стручна пракса: 400.000 РСД, од чега је учешће Републике 200.000 РСД а учешће Општине 200.000 РСД

Кроз Локални акциони план за запошљавања за 2017. годину ангажовано је 8 лица, и то 7 лица у спровођењу мере Јавни радови и 1 лице у спровођењу мере Стручна пракса. Укупно су утрошена средства по Локалном акционом плану за запошљавање за 2017. годину у износу од 998.668,92 РСД, од тога за спровођење мере Јавни радови 917.668,92 РСД, а за спровођење мере Стручна пракса 81.000 РСД.

Циљ запошљавања је повећање запослености, односно успостављање стабилног и одрживог тренда раста запослености на подручју општине Ражањ.

15. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА ОПШТИНЕ РАЖАЊ

ИНСТИТУЦИЈЕ И ПРАВНА РЕГУЛАТИВА У СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ

15.1 ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД РАЖАЊ

Центар за социјални рад Ражањ у свом раду примењује:

- Закон о социјалној заштити;
- Породични закон;
- Закон о прекршајима;
- Кривични закон;
- Закон о извршењу кривичних санкција;
- Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично-праној заштити малолетних учиниоца;
- Закон о финансијској подршци породици породица са децом;
- Одлуку о правима у социјалној заштити општине Ражањ;
- Правилник о организацији, нормативима и стандардима рада Центра за социјални рад Ражањ;
- Правилник о нормативима и стандардима за обављање послова “Помоћ у кући”;
- Општи протокол о поступању и сарадњи установа, органа и организацијама у ситуацији насиља над женама у породици и партнерским односима;
- Посебан протокол о поступању Центра за социјални рад Ражањ - органа старатељста у случајевима насиља у породици и партнерским односима;
- друге законске и подзаконске акте у зависности од потреба корисника, а у циљу свеобухватне заштите корисника.

Центар за социјални рад Ражањ постоји као самостална установа од 2007. године када се издвојио из Центра за социјални рад за општине Алексинац и Ражањ. Центар сада послује као једна радна јединица која обухвата територију целе општине. Оснивач Центра је Општина Ражањ и финансира се делом из републичког, а делом из општинског буџета. Центар за социјални рад Ражањ обавља послове у циљу остваривања права од општег интереса, пружања услуга социјалног рада, породично-правне заштите, спровођења старатељства, збрињавања деце лишене родитељског старања, збрињавања и саветодавног рада са децом чији је развој ометен породичним приликама, децом и одраслима са посебним потребама, проучавања социјалних потреба и проблема, примене и реализације одлука Скупштине општине Ражањ у области социјалне заштите.

Услуге и права које се обезбеђују из буџета локалне самоуправе су тренутне новчане помоћи, сталне новчане помоћи, помоћ у кући, дневни боравак, опрема корисника за смештај у установу социјалне заштите, бесплатан оброк, стипендије, привремени смештај у прихватилиште или прихватну станицу, становање уз подршку, привремено становање и социјално становање у заштићеним условима.

Услуге и права које се обезбеђују из републичког буџета. Република Србија се стара о раду центара за социјални рад у делу јавних овлашћења, као и о следећим правима и услугама:

1. право на новчану социјалну помоћ;
2. право на додатак за помоћ и негу другог лица и право на увећани додатак за помоћ и негу другог лица;
3. право на посебну новчану надокнаду;
4. право на помоћ за оспособљавање за рад;
5. услуге породичног смештаја;
6. услуге саветовања и обуке хранитеља и усвојитеља;
7. услуге домског смештаја;
8. услуге становања уз подршку за особе са инвалидитетом, осим када је степен развијености локалне самоуправе изнад републичког просека;
9. услуге смештаја за жртве трговине људима;
10. право на једнократну помоћ у случају угрожености већег броја грађана;
11. други послови у домену јавних овлашћења (заштита интереса и права деце у породичним односима, заштита од насиља у породици, заштита малолетника).

Права и услуге која обезбеђује општина су дефинисана Одлуком о социјалној заштити, коју је усвојила Скупштина општине Ражањ на седници одржаној дана 05.12.2011. године.

Битно је нагласити да је неопходно јачање капацитета локалне заједнице за пружање услуга социјалне и породично правне заштите становништва, кроз спровођења едукација у циљу јачања породице и заједнице за здраво одрастање деце и младих, развој социјалних услуга за угрожена старачка домаћинства и за особе са инвалидитетом, а све у складу са Стратегијом одрживог развоја општине Ражањ.

Квалитет живота свих генерација зависи пре свега од доступности и квалитета услуга социјалне и здравствене заштите. Рад са корисницима, а све у циљу пружања боље заштите корисника и целовитог сагледавања проблема у којима се корисници услуга у налазе.

15.2 КАПАЦИТЕТИ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД РАЖАЊ

Структура запослених и недостајућих радника. У Центру за социјални рад Ражањ, на пословима јавних овлашћења и пружању услуга, запослено је 6 радника на неодређено време.

На пословима јавних овлашћења запослени су:

- дипл. правник, број извршилаца 1 (обавља и дужност директора Центра);
- дипл. педагог - супервизор, број извршилаца 1;
- дипл. психолог, број извршилаца 1, са ½ радног времена;
- дипл. социјални радник, број извршилаца 1;
- дипл. економиста –административно финансијски радник – шеф рачуноводства, број извршилаца 1, и
- радник на техничким пословима, број извршилаца 1.

Извор финансирања радних места свих запослених радника у Центру за социјални рад је буџет Републике Србије преко Министарства за рад, запошљавање, борчка и социјална питања. Нема запослених које финансира локална самоуправа.

Када су у питању недостајући кадрови, њихова структура је следећа:

Дипл. психолог – водитељ случаја, поред рада на пословима јавних овлашћења са 50% радног времена, ангажован је и у оквиру Организационе јединице „Пружање услуга социјалне заштите на локалном нивоу“, са 50% радног времена ангажован је пројектно и на пружању услуге социјалне заштите „Помоћ у кући“ у периоду од 05.10.2017. до 05.02.2019. године.

Обзиром да је актуелна дигитална трансформација и увођење електронског пословања потребан је и један информатичар за рад у Центру.

Посебну потешкоћу чини и недостатак стручних кадрова на локалу. Само један од водитеља случаја живи у Ражњу. Директор Центра по потреби мења овог запосленог јер је оптерећење веома велико по завршетку радног времена. Остала два водитеља случаја живе на територији других општина, путују и не могу да се одазову позивима после радног времена.

15.3 КОРИСНИЦИ УСЛУГА ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

Категорије корисника или корисничких група. На евиденцији Центра за социјални рад Ражањ је било укупно 544 корисника у 2017. години. Старосна структура корисника Центра је била следећа:

- деца (0-17 год.)192 корисника.....35,30%
- млади (18-25 год.)..... 40 корисника.....7,35%
- одрасли (26-64 год.)..... 163 корисника.....29,96%
- стари (65 год. и више)..... 149 корисника.....27,39%

Од укупног броја корисника Центра за социјални рад Ражањ, из претходне године је пренето 170, новоевидентирано је 280, а реактивирано је 113 особа. У пасиву је стављен 81 корисник, па је на дан 31.12.2017. године на евиденцији Центра било 544 корисника.

У односу на претходни извештајни период од 01.01. – 31.12.2016. године, када је на евиденцији било 429 корисника, број корисника је значајно повећан.

Структура малолетних корисника (деце) према заступљености корисничких група је следећа:

- деца чије су породице корисници новчане социјалне помоћи и других видова материјалних давања - 80;
- деца са неадекватним родитељским старањем - 50;
- деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом - 17;
- деца под старатељством - 20;
- деца са инвалидитетом - 4;
- деца у поступцима одређивања личног имена - 5;
- деца жртве насиља и занемаривања - 8;
- деца чији се родитељи споре у вршењу родитељског права - 23;
- остала деца

У структури малолетних корисника у односу на претходни период уочава се приближан број деце под старатељством, будући да је у 2016. години број ове корисничке групе био 17, а у 2017. години износио је 20 особа. Такође, у односу на претходну 2016. годину забележено је значајно повећање броја деце са неадекватним родитељским старањем.

Структура пунолетних корисника (млади, одрасли и стари) према заступљености корисничких група је следећа:

- материјално угрожене особе - 302;
- особе које имају потребе за домским смештајем и другим услугама локалној заједници - 20;
- особе са инвалидитетом - 63;
- жртве насиља, занемарене и особе у ризику од занемаривања - 34;
- особе које се споре око вршења родитељског права - 19;
- бескућника као и ранијих година није било.

У поређењу са 2016. годином, у структури пунолетних корисника евидентан је пораст броја материјално угрожених особа. Такође, повећан је број корисника жртава насиља, занемарених и особа у ризику од занемаривања, којих има 34. У структури других корисничких група не уочавају се значајне разлике у односу на претходну годину.

На основу анализе корисничких група млолетних и пунолетних корисника може се уочити да је грађанима општине Ражањ материјална угроженост најчешћи проблем због којег им је потребна друштвена подршка (302 особе).

Актуелна мигрантска криза у 2016. и 2017. години није утицала на повећање обима посла Центра за социјални рад Ражањ.

Тешкоће у раду у односу на посебне корисничке групе. Неке од идентификованих тешкоћа у раду у односу на посебне корисничке групе односе се на:

- збрињавање душевно оболелих лица лишених пословне способности који су под непосредним старатељством органа старатељства у установе социјалне заштите због попуњености смештајних капацитета;
- неразвијеност сродних локалних услуга које би имале за циљ олакшање живота у природној средини за следеће корисничке групе: тешко оболела лица, лица која живе у условима екстремног сиромаштава, недостатак услуге породичног сарадника, недостатак услуге прихватилишта у ближем окружењу.

15.4 ПОСЛОВИ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД НА ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА, ПРИМЕНИ МЕРА И ОБЕЗБЕЂИВАЊУ УСЛУГА

Центар за социјални рад Ражањ обавља делатност, односно послове којима се обезбеђује остваривање права грађана, односно задовољење њихових потреба утврђених законом у области социјалне заштите, породично-правне заштите и других делатности у складу са законом. Целокупна организација рада условљена је да се прате и проучавају социјални проблеми, анимира заједница у правцу решавања ових проблема и спроводи превентивни рад кроз заштиту свих категорија: деце, младих, одраслих и старих Центар за социјални рад Ражањ утврђује и регулише:

Права на финансијску подршку

- Једнократна новчана помоћ;
- Новчана социјална помоћ;
- Додатак за помоћ и негу другог лица;
- Увећани додатак за помоћ и негу другог лица;

- Право на посебну новчану накнаду- за родитеље који брину о детету које је корисник права на увећани додатак за туђу негу и помоћ.

Заштиту права интереса деце и младих

- из средине где је нарушен њихов раст и развој;
- од занемаривања и злостављања;
- у поступцима пред судом и правосудним системом;
- рад са децом са поремећајем у понашању.

Заштиту права интереса одраслих и остарелих лица

- у стању потребе за подршком и збрињавањем;
- у ситуацијама породичног насиља;
- у поступцима пред судом.

Непосредну помоћ и збрињавање

- Услуге помоћи у кући;
- Смештај у друге породице;
- Смештај у установе социјалне заштите;
- Смештај у сигурну кућу;
- Помоћи при регулисању и остваривању осталих права.

Улога Центра за социјални рад Ражањ у планирању социјалне заштите у локалним срединама - сарадња са локалним самоуправама

Поред послова јавних овлашћења, Центар има активну улогу у реализацији локалних услуга социјалне заштите, као и превентивних активности које се спроводе са циљем спречавања и сузбијања социјалних проблема у локалној заједници. Локална самоуправа препознаје потребе за унапређењем система социјалне заштите на локалном нивоу и у погледу реализације права из области социјалне заштите, што је резултат добре сарадње између Центра и локалне самоуправе.

Центар за социјални рад општине Ражањ има посебну организациону јединицу „Пружање услуга социјалне заштите на локалном нивоу“. Услуга социјалне заштите која је од 2007. године доступна становницима општине Ражањ је „Помоћ у кући“.

У периоду од 21.12.2015. до 22.07.2017. године спроведен је пројекат „Помоћ у кући за старе“ у сарадњи са међународном организацијом „Каритас“ Београд и у међуопштинској сарадњи између Општине Алексинац и Општине Ражањ, Центра за социјални рад Алексинац и Центра за социјални рад Ражањ, Пројектом је обухваћено организовање и пружање услуге за 40 корисника у 8 села од стране 3 неговатељице („геронтодомаћице“) и један стручни радник из Центра за социјални рад Алексинац. Реализацију пројекта је финансирала Европска унија.

Такође, пројекат „Помоћ у кући“ је реализован од стране Удружења грађана „Сунчев зрак“ из Ражња у сарадњи са Општином Ражањ и Центром за социјални рад Ражањ. Овим пројектом је било обухваћено 46 корисника, старих особа, у 11 села и у самом насељеном месту Ражањ. Пројекат је финансирало Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Владе Републике Србије и трајао је од 10.12.2015. до 10.08.2016. године.

Општина Ражањ реализује пројекат „Унапређење социјалне заштите у општини Ражањ“ у партнерству са Центром за социјални рад Ражањ и удружењима грађана „Сунчев зрак“ из Ражња и „Евроконтакт“ из Крушевца, а његову реализацију финансира Европска унија кроз пројекат „Развој ефективних услуга заједнице у области образовања и социјалне заштите на локалном нивоу“. Уговор о додели

бесповртних срестава потписан је 5. јуна 2017. године. Пројекат ће трајати 20 месеци и биће реализован до 05.02.2019.године. Најважнија активности на пројекту је пружање услуге „Помоћ у кући“ за старе и одрасле особе са посебним потребама. Коришћење услуге омогућено је и корисницима који нису у стању социјалне потребе, који могу да суфинансирају пружање услуге и на тај начин допринети да услуга има одржив карактер. Услугу пружа 12 геронтодомаћица за 74 корисника из 12 насељених места у општини Ражањ.

Закључна разматрања. Центар за социјални рад Ражањ је од свог оснивања 2007. године до данас бележио резултате рада који се огледају како у квалитету и материјалне подршке и пружених услуга у делу јавних овлашћења, тако и у развоју социјалне функције у општини Ражањ.

На основу извештаја о раду Центра за социјални рад Ражањ може се закључити да је број пријављених случајева насиља у породици у порасту. Укупан број пријављених случајева насиља у породици у 2017. години било је 34, док је у 2016. години износио 21. У свим случајевима прихваћених пријава приступило се свеобухватној процени целокупног стања жртве као и њене заштите, а посебна пажња поред одраслих жртава насиља се посвећивала и процени угрожености деце које су жртве насиља у партнерским односима као и њиховој заштити. Код спречавања и сузбијања насиља у породици Центар за социјални рад нема инструменте као што имају други системи у ланцу (нпр. Правосуђе и полиција) и често се стручни радници осећају беспомоћно због неразумевања од стране представника других институција према жртви и њеним проблемима. Запажања су да је у садашњим условима, вођење ажурне документације одузима доста времена и остаје мало времена за непосредни рад са корисницима и њиховим породицама. Свих ових година када је суочавање са све већим бројем грађана којима је потребна помоћ и подршка у савладавању социјалних и животних тешкоћа, усложњеним проблемима и мањком стручних радника, квалитет рада није опадао већ је и даље постојао ентузијазам запослених у Центру да се реализују поверени задаци, за добробит својих грађана.

Центар за социјални рад Ражањ спроводи сва права и услуге у складу са финансијским могућностима локалне самоуправе и трансферним средствима из републичког буџета.

Финансијска социјална давања из буџета општине 2015-2018

Врста давања	2015	2016	2017	2018
Породица и деца (новорођенчад, награде одличним ученицима, вртић за треће дете, превоз деце у специјалну школу	1.273.700,00	1.662.433,44	1.429.740,00	1.541.050,00
ЦСР - једнократне помоћи	3.606.125,13	3.784.405,68	4.337.162,88	5.195.804,00
Помоћ избеглицама	60.000,00	45.000,00	30.000,00	30.000,00
Помоћ у кући-геронтодомаћице	0	3.212.264,57	2.032.278,00	1.393.320,00
Унапређење социјалне заштите - ЕУ пројекат	0	0	7.351.772,70	7.975.859,00
Укупно:	4.941.840,13	8.706.119,69	15.182.970,58	16.138.051,00

16. УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Особе са инвалидитетом су особе које имају дуготрајна физичка, ментална, интелектуална или сензорна оштећења, која у интеракцији са различитим препрекама могу да онемогуће њихово пуно и ефективно учешће у друштву на једнаким основама са другим људима.

Међународни правни оквир. Руководећи се чињеницом да особе са инвалидитетом у потпуности треба да уживају сва људска права и основне слободе по основу једнакости, донета су бројна међународна документа која се односе на особе са инвалидитетом и то: Конвенција УН о правима особа са инвалидитетом и Опциони протокол (Република Србија је потписала 2007. а ратификовала 2009. године), Конвенција о правима детета која се посебно бави положајем и правима деце са физичким или интелектуалним инвалидитетом, Универзална декларација о правима човека, Европска стратегија за особе са инвалидитетом 2010-2020, а која као општи циљ поставља оснаживање особа са инвалидитетом и др.

Последњих неколико деценија концепт инвалидности све више постаје сегмент поштовања људских права а не сегмент социјалне политике, обзиром да савремено друштво подразумева не само материјално благостање, већ заједницу задовољних појединаца који уживају пуно учешће у свим сегментима друштва. Овакав приступ почива на социјалном моделу инвалидности, који подразумева промену парадигме и креирање инклузивног амбијента за све грађане друштва.

Национални правни оквир. Уставом Републике Србије, као највишим правним актом наше земље, гарантују се људска и мањинска права и као таква, непосредно се примењују. На националном нивоу су донети закони који се односе на унапређивање положаја особа са инвалидитетом и то: Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом, који представља први антидискриминациони закон у Републици Србији, Закон о основама система образовања и васпитања, који је усмерен на инклузију и недискриминацију и омогућава да деца са инвалидитетом имају право да се образују у оквиру редовног система образовања, по потреби са додатном индивидуалном или групном подршком или у специјалној предшколској групи или школи, потом Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом, као и Закон о социјалној заштити, Закон о здравственој заштити, Закон о пензионом и инвалидском осигурању, Закон о социјалном становању и др.

Стратегија за унапређење положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији дефинише особе са инвалидитетом као „особе са урођеном или стеченом физичком, сензорном, интелектуалном или емоционалном онеспособљеношћу које услед друштвених или других препрека немају могућности или имају смањене могућности да се укључе у активности друштва на истом нивоу са другима, без обзира на то да ли могу да остварују поменуте активности уз употребу техничких помагала или уз службе подршке“.

Национална стратегија за унапређење положаја особа са инвалидитетом обавезује државу да у складу са планом мера и укључивањем свих актера, утиче на побољшање положаја особа са инвалидитетом до позиције равноправних грађана који уживају сва права и одговорности. Ослањајући се на низ међународних и националних стратешких докумената, пре свега на Конвенцију о правима особа са инвалидитетом, као и Стратегију за унапређивање положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији, особе са инвалидитетом су једна од приоритених циљних група сваке локалне стратегије, такође и у Општини Ражањ.

Анализа стања. До последњег Пописа 2011. године у истраживањима о проблемима инвалидитета у Србији су углавном коришћене процене. У Србији се од пописаних 7.186.862 становника чак 571.780 изјаснило да себе доживљава као особу са инвалидитетом, а што чини 8% од укупног броја становника.

Према подацима Републичког завода за статистику, на територији општине Ражањ има 65 особа са инвалидитетом. Стога је процентуално учешће особа са инвалидитетом у укупном становништву на локалном нивоу мање. Анализирајући структуру корисника, највећи број деце и младих води се у категорији вишеструког инвалидитета, слично као и код одраслих и старих корисника. Највећи број услуга које користе све категорије са инвалидитетом пружају се остваривањем права на додатак за помоћ и негу другог лица, увећаног додатка за помоћ и негу другог лица, повремене једнократне новчане помоћи, услуге помоћи у кући.

Смештај особа са инвалидитетом. Смештај деце је посебан поступак којим се дете заштићује привремено или до пунолетства у случајевима када породица изгуби своју заштитну и васпитну функцију и тиме су угрожене развојне потребе детета.

Последњих година захваљујући активности Центра значајно је повећан број деце смештене у хранитељске породице уз видно смањену институционалну заштиту, што је у најбољем интересу деце.

Код смештаја пунолетних корисника израженији проблеми при смештају јављају се код особа са инвалидитетом без породичног старања, као и код старих без ближих сродника. Највећи број одраслих смештен је у специјализованим установама у другим срединама. Институционални смештај за старе обезбеђује се у Геронтолошком центру у Алексинцу или другим у окружењу. Посебан проблем представљају старачка самачка домаћинства, будући да су у процесу социјалне заштите неопходне додатне услуге како би остали у својој природној средини. Они су у значајном броју корисници новчане социјалне помоћи и једнократних давања, корисници помоћи у кући и лица под старатељством. Тренутно је већи број регистрованих старачких самачких домаћинстава у градском подручју, што указује на потребу за додатним информисањем становника у руралним подручјима, као и додатна помоћ у прибављању потребне документације за остваривање права.

Мала приступачност објеката и јавних установа једна је од основних проблема особа са инвалидитетом и представља немогућност остварења људске слободе на несметано кретање. Приступачност за особе са инвалидитетом у институцијама у којима могу да остваре своја права још увек не постоји у довољној мери. Прилаз Центра није адекватан за особе са инвалидитетом али је делимично олакшавајућа околност што је зграда приземна. Приступачност институцијама је селективна: оно што је приступачно за људе у колицима обично је неприступачно за особе оштећеног вида или слуха. Ни једно средство јавног превоза (аутобуси, такси возила) није приступачно за особе са инвалидитетом које користе инвалидска колица, будући да не постоји ни једно адаптирано возило за организован превоз. Проблем психичких баријера и самоизолација је велика. Потребна је стручна помоћ у рехабилитацији таквих чланова. Стручна помоћ је неопходна да се ове особе покрену из куће и постану видљиви чланови друштва.

Запосленост особа са инвалидитетом је недопустиво ниска и један од најважнијих узрока њиховог сиромаштва и социјалне искључености. Особе са инвалидитетом су још увек пасивни примаоци свих облика социјалне заштите. Систем социјалне заштите треба да буде ефикаснији и обухватнији за све, посебно за стара лица и прилагођен социјалним и економским последицама старења становништва. Процес старења становништва наставиће се у непосредној будућности. Сиромаштво је распрострањеније међу старијима, а услови старења и структура потрошње

неповољнији у поређењу са осталом популацијом. Општина Ражањ препознаје проблеме старих и издваја их као посебну друштвену групу којој је неопходно пружити посебну подршку.

Структура особа са инвалидитетом према старости и полу

Година	2015			2016			2017		
	м	ж	укупно	м	ж	укупно	м	ж	укупно
Деца	2	1	3	2	1	3	3	1	4
Млади	5	1	6	5	4	9	2	2	4
Одрасли	13	16	29	19	9	28	22	18	40
Старији	8	15	23	18	7	25	11	4	15
Укупно	28	33	61	44	21	65	38	25	63

У 2015. години по узрасту и полу евидентирано је укупно 61, 2016. године 65, а у 2017. години укупно 63 особа са инвалидитетом.

Највећи број услуга пружа се путем додатка за помоћ и негу другог лица, увећаног додатка за помоћ и негу другог лица, једнократне новчане помоћи, услуге помоћи у кући, старатељство, услуге смештаја у установе социјалне заштите. Једнократне новчане помоћи и услуга социјалне заштите „Помоћ у кући“ доминирају у односу на све друге, а очекује се њихово додатно повећање у наредном периоду због лоше економске ситуације ове категорије.

Особе са инвалидитетом по врсти инвалидитета и старости у 2017. години

Број особа са инвалидитетом у евиденцији Центра за социјални рад Ражањ					
Врста инвалидитета	Старосна структура				
	Деца	Млади	Одрасли	Старији	Укупно
Телесни инвалидитет	1	2	7	2	12
Интелектуални инвалидитет	1	2	9	2	14
Сензорни инвалидитет	0	0	7	5	12
Вишеструки инвалидитет	0	0	10	5	15
Ментална обољења	2	0	7	1	10
Укупно	4	4	40	15	63

Додатак за туђу негу и помоћ. Право на додатак за помоћ и негу другог лица има лице коме је због телесног или сензорног оштећења, интелектуалних потешкоћа или промена у здравственом стању неопходна помоћ и нега другог лица да би задовољило своје основне животне потребе. Потреба за помоћи и негом утврђује се на основу прописа о пензијском и инвалидском осигурању. Право на увећани додатак за помоћ и негу другог лица остварују лица на основу прописа о пензијском и инвалидском осигурању када се утврди да има телесно оштећење од 100% по једном основу, или да има органски трајни поремећај неуролошког или психичког типа и лице које има више оштећења, с тим да ниво оштећења износи по 70% и више процената по најмање два основа.

Улога Центра за социјални рад Ражањ је прикупљање документације и израда решења на основу одлуке лекарске комисије. Обзиром да је у питању здравствена категорија, овој теми центри за социјални рад нису придавали велики значај, што је отежавало праћење и анализу. У последње две године, променом начина вођења евиденције и документације омогућен је јаснији преглед ове групе корисника. Старе особе су у

највећем броју корисници права на основни додатак за помоћ и негу другог лица, док су одрасле особе најзаступљеније међу корисницима права на увећани додатак. Помоћ у кући. Услуга Помоћ у кући представља форму подршке боравку корисника у природном окружењу и то у оним случајевима у којима особа није у стању да се стара о себи, односно уколико породица није у могућности да пружи одговарајућу подршку, или не постоји. Услугу за особе са инвалидитетом од 2012 године пружају Центар за социјални рад Ражањ и Удружење грађана "Сунчев зрак" из Ражња. Развојем услуге Помоћ у кући може се добрим делом ванинституционалном заштитом јер омогућава оболелим одраслим и остарелим лицима, да остану у свом природном окружењу. Ипак тамо где је неопходно, а то су пре свега ментална обољења, уз одсуство могућности породичног старања, институционална заштита остаје као једини вид збрињавања ових корисника.

Запошљавање особа са инвалидитетом. Статус особе са инвалидитетом имају ратни војни инвалиди, мирнодопски војни инвалиди, цивилни инвалиди рата, лица којима је утврђена инвалидност и извршена категоризација, у складу са прописима о пензијском и инвалидском осигурању, Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом је увео и обавезу запошљавања особа са инвалидитетом. *Наиме, послодавац који има најмање 20 запослених дужан је да у радном односу има одређени број особа са инвалидитетом. Послодавац који има од 20-49 запослених дужан је да има у радном односу једну особу са инвалидитетом, а послодавац који има 50 и више запослених дужан је да у радном односу има најмање две особе са инвалидитетом, и на сваких наредних 50 запослених по једну особу са инвалидитетом.* Законом се дефинишу и случајеви ослобађања послодавца од обавезе запошљавања особа са инвалидитетом, под одређеним условима.

У циљу подстицања запошљавања особа са инвалидитетом основан је и Буџетски фонд за професионалну рехабилитацију и подстицање запошљавања особа са инвалидитетом којим управља министарство надлежно за послове запошљавања. Послодавац који не запосли особе са инвалидитетом у складу са Законом плаћа пенале у висини троструког износа минималне зараде. Контролу испуњавања обавезе запошљавања и наплату пенала врши Пореска управа у складу са прописима о пореском поступку и пореској администрацији.

Од 2010. године при Националној служби за запошљавање почела је са радом Комисија за процену радне способности. Процењом радне способности се утврђују могућности и способности особа са инвалидитетом неопходне за укључивање на тржиште рада и обављање конкретних послова самостално или уз службу подршке, употребу техничких помагала, односно могућности запошљавања под општим и посебним условима. Оцену радне способности врши Комисија – орган вештачења Републичког Фонда за пензијско и инвалидско осигурање, коју чине: лекар-вештак Републичког фонда пензијског и инвалидског осигурања, специјалиста медицине рада, психолог и стручни радник Националне службе за запошљавање.

Мере и активности Националне службе за запошљавање у циљу запошљавања особа са инвалидитетом су субвенције за самозапошљавање, субвенције за отварање нових радних места за особе са инвалидитетом, субвенције за особе са инвалидитетом без радног искуства, јавни радови и обуке за познатог послодавца.

Права из борачко - инвалидске заштите остварују: ратни војни инвалиди, мирнодопски војни инвалиди и цивилни инвалиди рата.

Ратни војни инвалиди су лица којима је својство ратног војног инвалида признато по основу рањавања, повреде или болести настале за време ратног дејства, док су

мирнодопски војни инвалиди лица којима је наведено својство признато по основу рањавања, повреде или болести настале у мирнодопским околностима.

Цивилни инвалиди рата су лица код којих је телесно оштећење наступило услед ране, повреде или озледе за време рата или у миру од заосталог ратног материјала (односи се на цивилна лица).

Област борачко–инвалидске заштите је тренутно регулисана савезним и републичким прописима и великим бројем подзаконских аката. У процедури је доношење новог закона, којим би се ова област кодификовала и то питање систематски регулисало. Послови борачко – инвалидске заштите се обављају као законом поверени. Сва решења подлежу обавезној ревизији од стране надлежног министарства. Корисницима права исплата се врши преко Поштанске штедионице достављањем налога од стране Службе за борачко – инвалидску заштиту. Средства за остваривање права из области борачко - инвалидске заштите обезбеђује Република.

Војни инвалиди по поменутих прописима као основно право остварују личну инвалиднину која се исплаћује у месечном износу у складу са кретањем просечне зараде у Републици Србији и зависи од групе, тј. степена добијеног инвалидитета. Остала права, као изведена, могу се остварити зависно од степена оштећења организма, као и имовинско–породичних прилика - додатак за негу и помоћ, ортопедски додатак, здравствена заштита и друга права у вези са остваривањем здравствене заштите, ортопедска и друга помагала, накнада за време незапослености, борачки додатак, бањско и климатско лечење, месечно новчано примање, додатак за негу, бесплатна и повлашћена возња, накнада за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту, накнада трошкова путовања, накнада погребних трошкова.

Закон о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца прописује да борац са признатим својством ратног војног инвалида има право на борачки додатак док је у радном односу са пуним радним временом, ако му је износ месечне зараде мањи од износа просечне нето зараде у Републици Србији из претходног месеца, увећане за 30%. Закон даје озбиљну сатисфакцију овој категорији корисника и већина њих је заинтересована за радни однос, међутим већина послодаваца нема слуха за ову популацију, а често вршећи и разне злоупотребе закона. Поједини послодавци приме у радни однос инвалидно лице само за онај период за који држава даје одређене субвенције. По истеку тог периода таква лица углавном остају без посла. Због таквог поступања већина особа са инвалидитетом који су остварили право на месечно новчано примање за време незапослености не усуђује се да заснује радни однос, посебно имајући у виду и чињеницу да не могу поново да се врате на месечно новчано примање за време незапослености. У том случају, остали би без свог основног примања. И Закон о здравственом осигурању прописује круг лица, међу које спадају војни инвалиди, којима се у складу са законом обезбеђују права из обавезног здравственог осигурања. Поред ових кључних проблема, постоје и проблеми који се тичу стамбеног питања, изостанак националног признања, још увек недовољна приступачност средине и др. Ратни војни инвалиди се не могу гледати кроз призму социјалне заштите, већ се овде ради о лицима која своја права користе по основу надокнаде штете, али тренутно стање доводи ову популацију у категорију особа у стању социјалне потребе.

17. ДЕЦА БЕЗ РОДИТЕЉСКОГ СТАРАЊА

Укупан број деце без родитељског старања у општини Ражањ у току 2015. године износио је 18 (5 дечака и 13 девојчица), у току 2016. године 20 (9 дечака и 11 девојчица), а у току 2017. године 19 (9 дечака и 10 девојчица).

Породично правна заштита деце одвија се у два правца: заштита деце под родитељским старањем и заштита деце која немају родитељско старање. Породично-правна заштита деце под родитељским старањем проводи се путем општег надзора, којег остварује орган старатељства у току вршења родитељског права. Наш систем иде у правцу смањења броја корисника у институцијама, што значи да она деца која остају у установама имају различите тешкоће у функционисању, а оне им стварају највеће проблеме управо на пољу социјалне интеграције, тј. контакта са људима изван дома, изван система.

Деца без родитељског старања припадају међу најрањивије друштвене групе и неопходна им је посебна брига и подршка заједнице. *Detetom bez roditeljskog staranja u smislu* Породичног закона сматра се: дете које нема живе родитеље, дете чији су родитељи непознати или је непознато њихово боравиште, дете чији су родитељи потпуно лишени родитељског права односно пословне способности, дете чији родитељи још нису стекли пословну способност, дете чији су родитељи лишени права на чување и подизање односно васпитавање детета и дете чији се родитељи не старају о детету или се старају о детету на неодговарајући начин. У исту категорију сврставамо и дете чији је родитељ, или оба родитеља, дао сагласност за усвојење. Одрицање од родитељског права је могуће у случајевима када родитељи који имају пословну способност могу о томе да одлучују, али из социјалних, здравствених или неких других разлога не могу ваљано да обављају родитељско право.

Деца без родитељског старања су деца и млади:

- чији су родитељи делимично лишени родитељског права;
- чији су родитељи спречени да врше родитељске дужности;
- чији родитељи нису у могућности да одговоре на потребе деце;
- о којима се родитељи неадекватно старају;
- из породица са поремећеним породичним односима;
- жртве злостављања;
- са поремећајем у понашању;
- из породичног смештаја.

Облици заштите деце без родитељског старања су смештај у хранитељску породицу, установу социјалне заштите или усвојење.

Хранитељство је привремени облик заштите детета и траје до разрешења кризне ситуације у биолошкој породици детета, али може да потраје и дуже до осамостаљивања детета. Циљ смештаја детета у хранитељску породицу јесте обезбеђивање адекватног породичног окружења у коме ће оно расти, развијати се, васпитавати, образовати, оспособити за самосталан живот пратећи своје потенцијале, односно имати исте шансе као деца која одрастају са својим родитељима. Акти који уређују област хранитељства и прописују стандарде подобности за бављење хранитељством су Породични закон и Правилник о хранитељству.

Усвојење је трајан облик заштите деце без родитељског старања, који се примењује када се испуне сви формално - правни услови, које надзорише надлежно министарство. Подразумева стицање опште подобности усвојитеља с једне стране и општу подобност детета за усвојење с друге стране, након чега се може закључити усвојење. Планирање услуга локалног карактера из области усвојења није могуће.

Смештај у установе социјалне заштите (домови за децу и омладину без родитељског старања) представља право детета које се нашло у стању социјалне потребе (због материјалних, здравствених или других дефицита самог детета или породице/сродника, те због лишења родитељског права родитеља због злостављања, занемаривања, злоупотребе или сл.). Центар за социјални рад упућује децу и младе на смештај у дом и у складу са узрастом, карактеристикама и потребама детета одлучује о најцелисходнијем виду збрињавања. Дете смештено у дом има могућност да настави живот у групи вршњака деце и младих (до 26. године ако је на редовном школовању), са којима раде васпитачи, психолог и социјални радник који настоје да помогну детету да превазиђе сверазвојне тешкоће и доживљене трауме и да уз стручну подршку и помоћ одрасте у једну здраву образовану и способну особу која ће уз стечена знања и вештине наставити самостални живот.

Код већине деце присутне су интелектуалне и емоционалне сметње, као и поремећај понашања, што константно условљава потребу за континуираним, фокусираним и стручним радом, како би процес социјализације деце текао у пожељном правцу и како би деца одрасла у одговорне и савесне људе, спремне да се ухвате у коштац са различитим изазовима које живот носи.

Током 2016. године није било усвајања у општини Ражањ, док је једно дете упућено у породични смештај због неадекватног родитељског старања.

18. СТАРИ

Национални законски оквир. Права старијег становништва Републике Србије уређена су непосредно или посредно бројним законима, од којих су најзначајнији следећи:

Закон о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, број 142/2014) један је од најзначајнијих закона који регулише права старијих особа, с обзиром на то да се њиме уређују добровољно и обавезно пензијско и инвалидско осигурање. На основу члана 19 овог закона право на старосну пензију стиче се када особа: 1) наврши 65 година живота (мушкарци) или 62 године живота (жене) и стекне најмање 15 година стажа осигурања; 2) наврши 45 година стажа осигурања. Притом, услов да жене морају да напуне 62 године важи за 2018. годину, док ће 2031. та граница достићи 64 године и 10 месеци.

Закон о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласник РС”, број 113/2017) још је један закон од велике важности за треће доба, будући да уређује утврђивање и плаћање доприноса за обавезно социјално осигурање, које укључује пензијско и инвалидско осигурање.

Закон о раду („Службени гласник РС”, број 113/2017) дефинише могућности старијих лица да оснују радни однос. Тако, на основу члана 24 Закона о раду, лице које прима старосну пензију може да заснује радни однос без икаквих ограничења, а да притом не изгуби право на пензију. Међутим, на основу члана 176 овог закона, лица која примају инвалидску пензију не могу да заснују радни однос. Уз то, Закон о раду дефинише отпремнину коју је послодавац дужан да исплати запосленом, а која износи најмање две просечне зараде (члан 119).

Социјална укљученост старијих особа у Србији.

Закон о социјалном становању („Службени гласник РС”, број 72/2009) дефинише лица која имају право на решавање стамбених потреба као она која су „без стана, односно лица без стана одговарајућег стандарда и која из прихода које остварују не могу да обезбеде стан по тржишним условима”. Чланом 10 овог закона предвиђено је да предност у одређивању првенства имају лица из рањивих група, у које спадају и лица узроста преко 65 година.

Закон о социјалној заштити („Службени гласник РС”, број 24/2011) најважнији је документ којим је уређена област социјалне заштите, а која укључује и услуге намењене старијем становништву. Ове услуге укључују услуге смештаја, дневни боравак и помоћ у кући. Према члану 41. овог Закона особа старија од 65 година може да буде корисник услуга социјалне заштите уколико су њена безбедност, благостање и продуктивност угрожени услед старости, болести, инвалидитета, или сличних ризика.

Закон о здравственом осигурању („Службени гласник РС”, број 10/2016) уређује обавезно и добровољно здравствено осигурање у Републици Србији. Чланом 22. овог Закона лица старија од 65 година живота сматрају се лицима која припадају групацији која је изложена повећаном ризику од оболевања, те се сматрају осигураницима и ако не испуњавају услове за стицање тог својства.

На локалном нивоу проблемима и потребама старијих баве се Општина Ражањ, Центар за социјални рад Ражањ, Дом здравља Ражањ, Црвени Крст Ражањ и Удружење пензионера Ражањ.

Дом здравља у Ражњу у оквиру патронажне службе врши обилазак и старих лица. Треба нагласити да је према подацима којима располаже Дом здравља у Ражњу 2015. године било 508 хронично оболелих лица, 2016. године 498, а 2017. године 480 хронично оболелих лица.

Општина Ражањ је у циљу пружања подршке и помоћи старим грађанима у оквиру својих породица, донела Одлуку о пружању услуге помоћи у кући.

Пружање услуге „Помоћ у кући“ обавља се преко Центра за социјални рад Ражањ кроз пројекат „Унапређење социјалне заштите у општини Ражањ“, уз финансијску подршку Европске уније, у периоду од 05.10.2017. до 05.02.2019. године.

Пројекат се бави поспешивањем ванинституционалних видова заштите старих лица, пре свега без породичног старања и социјално-материјално уговорених, као и оних који су у могућности да финансирају услуге. Пројектом су обухваћена стара лица, теже хронично оболела, материјално недовољно обезбеђена и углавном без ближих сродника који су у обавези да се о њима брину и старају. Ове особе имају проблем са набавком лекова, намирница, нису у могућности да се самоуслужују па имају потребу за разним врстама услуга помоћи у кући. Пројектом се олакшава старост доступношћу здравствене и хигијенске заштите, анимира јавност и ствара емпатија, ради обезбеђивања услова за континуирано и квалитетно пружање услуга старим лицима. Такође, очекује се побољшање квалитета живота старих особа кроз задовољење њихових базичних потреба, сензибилисање јавности кроз кампању која ће имати за циљ пријављивање и евидентирање даваоца услуга породичног смештаја, као начин да се стара лица не измештају са огњишта. Услуге предвиђене пројектом односе се на подршку примарној породици, појединцима и социјалној групи у ризику. Овим корисницима пружају се услуге саветодавног и психо-социјалног рада у складу са њиховим потребама. У пројекту је укључено 74 корисника и ангажовано 12 геронтодомаћица.

Захваљујући постојању Удружење пензионера старим особама је омогућено дружење и коришћење слободног времена у адекватном простору и пријатном амбијенту.

На основу теренског рада стручних радника, сталне сарадње и размене информација са председницима месних заједница, личног обраћања старих, захтева сродника, из

године у годину примећено је повећање интересовања старих лица за смештај у установе социјалне заштите.

Запажања су да се боравак у породици често замењује дужим болничким лечењем. Са друге стране изостаје сродничка брига, као последица све израженије миграције радно активног становништва у друге, развијеније општине.

Основна карактеристика села ражањске општине су старачка домаћинства, удаљена и преко 20 километара од насељеног места Ражањ, општинског центра, тако да у зимском периоду овим лицима је често онемогућено правовремено коришћење здравствених и других услуга заједнице.

19. ЖРТВЕ НАСИЉА

Ситуација у општини Ражањ и Републици Србији.

Укупан број жртава породичног насиља у Општини Ражањ износио је у 2015. години 19 особа (деца -3, млади -2, одрасли -13, старији -1), у 2016. години 21 особа (мушкарци - 4, жене - 17), а у 2017. години 34 особе (мушкарци - 11, жене - 23)

Укупан број жртава вршњачког насиља у Општини Ражањ износио је у 2015. години 6 особа, у 2016. години 8 особа, а у 2017. години 1 особа.

Укупан број жртава физичког насиља у Општини Ражањ износио је у 2015. години 2 особе, у 2016. години 0 особа, а у 2017. години 1 особа.

Закон о спречавању насиља у породици је на снази од 1. јуна 2017. године, али ово је и даље огроман проблем. Свака друга жена у Србији преживи неки облик насиља: физичког, сексуалног, психолошког или економског, а највише забрињава то што врло често остаје скривено у четири зида, далеко од очију јавности и надлежних институција. Од почетка 2018. године у породичном насиљу у Србији је убијено 30 жена, а упркос сталним апелима да се сваки вид насиља пријављује, жене се, због великог страха, најчешће повлаче у себе и бирају ћутање. Извршиоци насиља најчешће су чланови породице, супруг, отац, брат или ујак. Такође, међу насилницима су често и мушкарци којима је жена окружена на послу, а посебну групу насилника чине бивши партнери који се тешко мире са прекидом заједнице. Постоје бројни разлози због којих жртве скривају насиље. Најчешће је то страх за себе и за децу. Иако је јасно да су у таквим односима жене жртве, оне углавном преиспитују постојање своје кривице, а сматрају и да ће их околина окривити. Тако остају у зачараном кругу насиља, верујући да ће се све променити и да ће бити боље.

Након усвајања Закона о спречавању насиља у породици у Републици Србији, а и на територији општине Ражањ се бележи пораст пријава, интервенција и изречених мера, тако да се може рећи да расте поверење у систем.

Полицијски службеници су у великом броју случајева први који се срећу са починиоцима и жртвама насиља и изричу мере којима се ради пре свега на заштити жртве.

Уочене су одређене слабости, требало би да постоји више обучених и полицијаца и тужилаца, не само оних који су уско обучени за случајеве насиља у породици, већ и свих других полицијских службеника који могу доћи у контакт са оваквим случајевима.

Међународни правни оквир. Најважнији међународни акти који предвиђају низ мера и препорука у правцу сузбијања и спречавања насиља су: Универзална декларација Уједињених нација о људским правима (1948); Конвенција Уједињених нација о елиминасању свих облика дискриминације жена (CEDAW); Општа препорука број 19

Комитета за елиминисање свих облика дискриминације жена (Комитета CEDAW) из 1992. године; Декларација Уједињених нација о елиминисању насиља над женама (1993); Резолуција Комисије Уједињених нација за људска права 2003/45 посвећена елиминисању насиља над женама; Конвенција Уједињених нација о правима детета (1989); Конвенција Уједињених нација о правима особа са инвалидитетом (2006); Пекиншка декларација и Платформа за акцију у области насиља у породици (1995); Миленијумски циљеви развоја, усвојени на Миленијумском самиту Уједињених нација (2000); Препорука број R (90) 2Е Комитета министара Савета Европе о социјалним мерама у вези са насиљем у породици; Препорука 1450 (2000) Парламентарне скупштине Савета Европе о насиљу над женама у Европи; Препорука 1582 (2002) Парламентарне скупштине Савета Европе о насиљу над женама у породици; Препорука 2002 (5) Комитета министара Савета Европе о заштити жена од насиља; Препорука 1681 (2004) Парламентарне скупштине Савета Европе – "Кампања за борбу против породичног насиља над женама у Европи"; Препорука 1905 (2010) Парламентарне скупштине Савета Европе.

Национални правни оквир. Национални правни оквир који се односи на област спречавања и сузбијања насиља чине следећи документи: Устав Републике Србије као највиши правни акт; Кривични законик, Законик о кривичном поступку; Породични закон; Закон о јавном реду и миру; Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично правној заштити малолетних лица; Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку; Закон о извршењу кривичних санкција; Закон о полицији; Закон о оружју и муницији; Закон о равноправности полова; Закон о забрани дискриминације; Закон о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана; Закон о заштити података о личности; Национална стратегија за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и у партнерским односима; Национални план акције за децу; Национална стратегија за превенцију и заштиту деце од насиља; Национална стратегија за борбу против насиља ине доличног понашања на спортским приредбама за период 2013 – 2018. године; Национални Миленијумски циљеви развоја у Републици Србији; Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања (2005), а затим и посебни протоколи за установе социјалне заштите (2005) и образовно-васпитни систем (2007) - Посебни протокол за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у васпитно -образовним установама; Правилник о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање; као и полицију (2007) - Посебан Протокол о поступању полицијских службеника у случајевима насиља над женама у породици и у партнерским односима; Посебни протокол о поступању полицијских службеника у заштити малолетних лица од злостављања и занемаривања; Посебни протокол о поступању полицијских службеника у заштити малолетних лица од злостављања и занемаривања и други општи и посебни протоколи донети од стране Владе Републике Србије и надлежних Министарстава који се баве проблемима насиља и на јединствен начин уређују и пружају смернице за поступање и сарадњу између различитих државних органа у случајевима насиља.

Циљ ове области стратешког документа је сузбијање свих облика насиља кроз развој превенције и мултисекторске сарадње, јачање капацитета органа и установа и унапређење система мера заштите и подршке жртвама насиља пре свега кроз слање јасне поруке да је насиље као модел понашања друштвено неприхватљив. У даљем тексту документ ће се бавити породичним и партнерским насиљем, злостављањем изанемаривањем деце, вршњачким насиљем и насиљем на спортским приредбама као облицима насиља чији негативан утицај оставља дубок траг не само на жртве насиља већи на сам социјални миље средине у којој живимо.

Насиље у породици

На бази преузетих међународних стандарда који су садржани у бројним документима међународних организација универзалног и регионалног карактера (Савет Европе, Европска унија) и Република Србија је 2005. године доношењем Кривичног закона ("Сл. гласник РС", бр. 85/2005...108/2014) прописала посебно кривично дело *насиље у породици* предвиђајући кривичну одговорност и кажњивост за најтеже облике насиља међу сродницима. Србија се и на тај начин приближила бројним другим правним и друштвеним системима у овом погледу. Према Породичном закону, насиље у породици представља "понашање којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно здравље или спокојство другог члана породице". Кривични закон одређује да кривично дело насиља у породици врши свако ко применом насиља, претњом да ће напасти на живот или тело, дрским или безобзирним понашањем угрожава спокојство, телесни интегритет или душевно стање члана своје породице.

Насиље у породици укључује различите облике насиља:

Физичко насиље подразумева: гурање, одгуривање, повлачење за косу, ударање, ударање ногама, угризе, давлeње, убоде, физичко мучење, непружање неопходне неге и помоћи особама са инвалидитетом, премлаћивање и убиство, али не искључује и друге манифестације. Тежина повреда варира од најмањих до озбиљних: преломи, подливи, модрице, до трајних повреда и смрти.

Сексуално насиље представља сваку сексуалну активност без пристанка, што укључује: сексуално задиркивање, непожељне коментаре, нежељене сексуалне предлоге, присилу на учешће или гледање порнографије, нежељено додиривање, болни и понижавајући сексуални чин, присилан сексуални однос, силовање и инцест.

Психичко (ментално, емотивно) насиље подразумева: омаловажавање, вређање, игнорисање, коришћење привилегија, псовке, исмевање, подругивање, приговарање, претње и принуде (са употребом или без употребе оруђа и оружја којима се могу изазвати телесне повреде), застрашивање, изолацију, презир, малтретирање, окривљавање, манипулације децом, вербалне нападе, али не искључује и друге манифестације.

Економско насиље представља: неједнаку доступност заједничким средствима, ускраћивање, односно контролисање приступа новцу, спречавање запошљавања или образовања и стручног напредовања, ускраћивање права на власништво, присиљавање на одрицање власништва или тражење власништва од којег се жртва насиља одрекла, односно намеравала да се одрекне, продају ствари без сагласности власника/це – продају под принудом, али не искључује и друге манифестације.

Насиље над женама

Насиље у породици увек представља злоупотребу моћи и контролисање чланова породице који имају мање моћи или располажу мањим ресурсима. У већини друштава, нарочито у традиционалним и патријархалним заједницама, мушкарци имају знатно више моћи – не само физичке, већ и економске и друштвене. Насиље у породици је најзаступљенији облик насиља над женама, док је, с друге стране, тачно и то да су жене најчешће жртве насиља у породици.

По свим светским статистикама, насиље у породици већином врше мушкарци над женама, што уједно представља и најчешћи узрок смрти жена у свету старости од 19-44 година старости. Око 40-70% убистава жена широм света почињено је од стране њихових интимних партнера. Истовремено, бар свака трећа жена је у свом животу искусила батине, принудан секс или била злостављана на неки други начин. Дакле, најчешће жртве насиља су жене и девојчице, а најчешћи починиоци мушкарци. Насиље

над женама има дуготрајне последице. Може бити угрожено физичко и психичко/ментално здравље жене. Физичко насиље доводи до механичких повреда, али и функционалих поремећаја здравља. Последице сексуалног насиља утичу на репродуктивно здравље жене и могу да створе гинеколошке проблеме, полно преносиве болести и нежељену трудноћу. Ако се насиље дешава у трудноћи може довести до спонтаних побачаја, превременог порођаја и слично. Најчешће последице насиља се одражавају на ментално здравље жене и то су депресија, анксиозност и посттрауматски стресни поремећаји. Злостављане жене су склоне употреби алкохола и дроге, а неретко и лекова за спавање. Жртвама је озбиљно урушено самопоуздање и самопоштовање, вољно нагонски механизми су ослабљени, оне су пасивне и често свој страх и немоћ интернализују и окрећу према себи. Зато може доћи и до самоповређивања, односно суицида, а у мањем броју случајева се дешава да жртва убије свог злостављача.

Декларација Уједињених нација о укидању насиља над женама дефинише кључне облике насиља над женама прецизирајући да такво насиље може бити физичке, сексуалне или психичке природе и да се може испољавати: 1) у породици, што обухвата премлаћивање, сексуално злостављање женске деце, силовање у браку, генитално сакаћење жена и насиље које врше друге особе изузев супружника; 2) у широј заједници, укључујући силовање, сексуално злостављање и сексуално узнемиравање на радном месту, и 3) насиље које врши или подстиче држава где год да се оно одвија.

Такође треба имати у виду да насиље над женама, представља уједно и насиље над децом, било да су она сведоци насиља над мајком или су и сама непосредне жртве.

Насиље над мушкарцима

Нису само мушкарци насиланици. Према подацима Републичког завода за статистику, број пријава против жена за насиље у породици од 2012. године до данас повећан је за два пута, па и више. Званична статистика, наиме, каже да је 2012. године поднето 314 пријава против жена, а четири године касније (2016) тај број је износио чак 820 пријава. У 2012. години оптужено је 100 жена за насиље над мушкарцима, а 2016. године већ 138 жена. Што се осуђујућих пресуда тиче, за насиље је 2012. осуђено 76, а 2016. године чак 100 жена - подаци су Републичког завода за статистику. Незванични подаци кажу да је најмање 7 одсто мушкараца у Србији жртва насиља и злостављања у породици. Мада се овај проценат чини импозантним, струка каже да је ипак право насиље жена над мушкарцима веома спорадично. Стручњаци клиничке психологије истичу да се ретко дешава да су жене саме по себи насилне, да то није у њиховој природи, и да су, самим тим, оне које су у правом смислу насилне релативни изузеци, односно да на насиље одговарају насиљем.

Насиље над децом

"Насиље над децом представља грубо кршење права детета. Насиље изазива патњу детета, озбиљно угрожава развој, добробит, па и сам живот детета, а последице су често тешке и дуготрајне. Злоупотреба или злостављање детета обухвата све облике физичког, односно емоционалног злостављања, сексуалну злоупотребу, занемаривање или немаран поступак, као и комерцијалну или другу експлоатацију, што доводи до стварног или потенцијалног нарушавања здравља детета, његовог преживљавања, развоја или достојанства у оквиру односа који укључује одговорност, поверење или моћ." (Светска здравствена организација, 1999).

Деца као жртве или сведоци насиља могу да развију различите облике психосоматских и емотивних поремећаја, као и поремећаја понашања. Дечја реакција на насиље може

бити агресивност, слабији успех у школи, ниско самопоштовање, повлачење, ноћне море и разни облици измењеног понашања, а такође могу показивати неке облике насилног понашања у социјалним и породичним односима у одраслом добу.

Посебно угрожене групе деце када је насиље у питању су деца из сиромашних породица, деца ромске националности, деца из породица избеглих и расељених лица, деца без родитељског старања односно деца одвојена од родитеља, деца у институцијама, деца са сметњама у развоју и деца у поступку реадмисије (деца повратници). Право на заштиту од свих облика насиља представља основно право сваког детета утврђено у Конвенцији о правима детета и другим документима Уједињених нација.

Савета Европе и осталих међународних организација, које је држава Србија ратификовала као чланица тих организација. Ратификовањем Конвенције о правима детета преузета је обавеза да се предузимају мере за спречавање насиља над децом и да се обезбеди заштита детета од свих облика насиља у породици, институцијама и широј друштвеној средини, и то од: физичког и менталног насиља, злоупотребе и занемаривања; свих облика сексуалног изабљивања и сексуалне злоупотребе; насилног одвођења деце и трговине децом; свих других облика експлоатације штетних за дете; мучења, нехуманих и понижавајућих поступака и кажњавања.

Вршњачко насиље као облик насиља над децом ван породице

Вршњачко насиље је облик физичког или психичког насиља где се малолетници јављају са обе стране сукоба, као учиниоци и жртве, и спада у домен онога што се назива „насиљем у свакодневном животу“. Вршњачко насиље је феномен који прати школовање многе деце. Узрок насиља је одсуство емпатије и моралности који су требали бити развијени у породици. Према подацима УНИЦЕФ - а, већина ученика је барем једном била изложена неком виду насиља. И поред школских полицајаца и различитих програма за превенцију насиља, ситуација је алармантна. Неопходан је рад на превенцији ове појаве јер она постаје социјално видљива тек када појединачни инциденти добију медијску пажњу. Веома је важно препознати насиље, знати шта представља, шта треба предузети ако се неко насилно понаша, и како се одбранити од оних који врше насиље. Изучавање вршњачког насиља је почело 70-их година прошлог века у Норвешкој од када настаје и проучава се литература која објашњава природу овог феномена.

Насиље и недолично понашање на спортским приредбама

Проблеми трансформације друштва у последње три деценије оставили су изузетан негативан утицај на безбедност спортских приредби, што представља шири друштвени проблем и угрожава националне интересе и безбедност друштва. Социолози су одавно утврдили да се друштвени систем састоји из одређених подсистема (економски, политички, културни, образовни, итд.). Спорт се врло тешко може инкорпорирати у било који од ових система, али је делимично садржан у сваком од њих. Друштвени систем пресудно утиче на спорт, његову суштину, карактер, организациону структуру. Као низ других активности, спорт се не може издвојити из целокупног друштвеног контекста и друштвене организованости. Само привидно изгледа да је спорт на маргинама друштва и изван темељних друштвених токова. Спорт може бити образац и инструмент за истраживање бескрајног поља друштвености, средство за идентификовање општег друштвеног стања, кретања и промена у друштву.

Насилно понашање на спортским приредбама је познато као "хулиганизам" и представља светски феномен. Деценијама су навијачи изазивали немире и на

спортском терену и ван њега у скоро свим земљама света. Развој ове субкултуре довео је до насиља ван стадиона. Последице дивљања навијача су бројне. Материјална штета која се притом проузрокује је велика. Готово учестале појаве су лакше и теже повреде, па и смрт навијача. У насиљу навијачи пред собом руше све, а иза себе остављају ишарану околину, поломљена, па и запаљена путничка и теретна возила, аутобусе, поломљене трафике и продавнице, преврнуте контејнере, канте за отпатке. То значи да се у једном тренутку целокупна урбана средина појављује као незаштићено поље, арена где се насиље и агресија, укључујући и панику са стадиона преноси у простор и преобликује у "општеградски проблем". *Закон о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама* је предвидео низ превентивних мера које је организатор спортске приредбе дужан да спроведе. Поред тога што је дужан да пријави спортски сусрет, у законом предвиђеном року, а у случају да је наведени сусрет од стране Спортског савеза фудбалског, кошаркашког или неког другог, проглашен за сусрет повећаног ризика, организатор мора да предузме, у сарадњи са Министарством унутрашњих послова Републике Србије, низ појачаних превентивних мера.

Институције које су укључене у поступке збрињавања жртава насиља

Дом здравља Ражањ

Улога Дома здравља Ражањ у области насиља је здравствено збрињавање жртве. Здравствени радници и сарадници Дома здравља Ражањ у раду на заштити жртава насиља примењују Породични закон, Посебни протокол система здравствене заштите за заштиту деце од злостављања и занемаривања, као и Посебни протокол Министарства здравља Републике Србије за заштиту и поступање са женама које су изложене насиљу од 2010. године. Обавеза здравствених радника је медицинско збрињавање и пријављивање Полицијској управи и Центру за социјални рад.

Центар за социјални рад Ражањ

У поступцима спречавања насиља Центар врши процену степена угрожености, интервентно реагује, обезбеђује привремени смештај, обавештава о томе потписнике протокола, саветодавно ради са члановима породице, израђује планове заштите и прати породицу у потребном временском периоду. У заштити жртава насиља, Центар покреће поступке за изрицање мере заштите од насиља, покреће поступке за потпуно или делимично лишавање родитељског права, подноси кривичне пријаве у ситуацији када жртва није у могућности, доставља налаз и мишљење суду у кривичном поступку, налаз и мишљење о сврсисходности изрицања тражене мере, као и у другим ситуацијама где је присутно занемаривање или злостављање.

Полицијска управа

Надлежност Министарства унутрашњих послова Републике Србије, односно Полицијске управе у Ражању као њене организационе јединице, утврђена је Законом о полицији и другим законским и подзаконским актима који се односе на обављање полицијских послова. У обављању полицијских послова полиција се придржава националних стандарда полицијског поступања утврђених законима и другим подзаконским актима Републике Србије, као и од стране Републике Србије усвојених међународних уговора и конвенција и донетих Општих протокола. На основу њих је Министарство унутрашњих послова донело Посебне протоколе, којима се уређују процедуре приликом поступања полицијских службеника према малолетним лицима и у случајевима породичног насиља. Посебним протоколом о поступању полицијских службеника у случајевима насиља над женама у породици и у партнерским односима

разрађени су интерни поступци и нормативно уређена процедура поступања полицијских службеника у случајевима породичног насиља уз поштовање принципа да је безбедност, односно сигурност жртве приоритет.

Основно јавно тужилаштво

Када је у питању област насиља, Основно јавно тужилаштво прима кривичне пријаве поднете по основу кривичног дела против живота и тела у којима има елемената насиља, насиља у породици, као и насилничког понашања, које могу бити поднете од стране Полицијске управе, Центра за социјални рад, државних органа и организација, као и самих грађана. По пријему кривичних пријава разматра се и утврђује њихова основаност и доноси одлука о истима.

20. РОМИ

Током историје, тачан број Рома на територији Србије никад није тачно утврђен, било због тога што се национална припадност није појављивала у пописима, или што се Роми нису изјашњавали као Роми није познато. У сваком случају, евидентно је да је ова национална мањина увек у неком облику била дискриминисана. Роми се, према литератури, у Србији деле у четири групе, углавном према правцима из којих су се у Србију насељавали. Те скупине су: Турски Роми, Бели Роми, Влашки Роми и Мађарски или Банатски Роми. Поред ове, вршене су и друге класификације: по вероисповести, занимању. Биле су значајне у мањој или већој мери да би се одредило да ли се ради о насељеним или Ромима са номадским начином живота и поједине правне одредбе су се примењивале и важиле за сваке етничку скупину посебно.

Дискриминација и неједнак правни статус Рома започео је доношењем неких правних аката још у доба Марије Терезије. По њима су деца одузимана из ромских породица и давана хришћанима, или је брањено кретање, тј. сељење, номадски живот за Роме. У Првом српском устанку, Роми су добили знатно већа права, претежно зато што су се, током устанка, борили на страни Срба. Пропашћу овог устанка враћена су на снагу сва правна решења Турске Порте. Кнежевина Србија је, такође, имала посебне прописе који су важиле за Роме и који су их стављали у неповољнији положај у односу на Србе.

Геноцид којем су у току Другог светског рата били подвргнути Роми као посебна група није заобишао ни Србију. Све квислиншке власти у бившој Југославији доносиле су прописе о правној дискриминацији Рома. Према истраживањима Срђана Богосављевића аутора које он наводи, у Другом светском рату на подручју Југославије убијено је 27.000 Рома или 31,4 %, њиховог укупног броја пре рата, што је после Јевреја, други највећи проценат убијених међу етничким заједницама које су живеле у тадашњој Југославији.

У бившој Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији (СФРЈ) Роми нису имали статус националне мањине. Било је и остало спорно да ли Роми спадају у категорију “етничких група” или у категорију “народности”, тј. националне мањине, у правном поретку бивше СФРЈ.

Положај Рома у Србији није се значајно поправио. Према Извештају о Србији Европске комисије против расизма и нетолеранције (ЕЦРИ), главни правци дискриминације ромске заједнице у периоду након 2000. године воде ка следећим областима:

поседовање личних докумената, образовање, запошљавање, становање, приступ здравственој заштити, слобода од насиља, присилно расељавање Рома, отежано вршење права на признавање правне личности и идентитета и негирање права на имовину.

Према подацима Републичког завода за статистику, кретање броја Рома на територији општине Ражањ кроз историју изгледао је овако:

Број Рома на територији Ражња према пописима од . 1921. до 2011. године

Попис	Број Рома	Напомена
1921.	н/а	Пописи из 1921. и 1931. године становништво разврставају само по вероисповести и матерњем језику. Није пописано ниједно лице које се изјаснило да му је матерњи језик ромски и/или цигански
1931.	н/а	
1948.	418	Број се односи на Ражањски срез, а коришћен је термин "Цигани"
1961.	7	
1971.	84	
1981.	123	
1991.	196	
2002.	182	
2011.	195	

Према Попису из 2011. године у општини Ражањ живи 195 Рома, односно 2,13 %, који су насељени у Ражњу и следећим селима општине Ражањ: Црни Као, Прасковче, Мађере, Витошевац, Подгорац, Грабово, Пардик и Силовац.

Према подацима којим се располаже, Роми који живе на територији општине Ражањ немају истакнуте проблеме који су карактеристични за ромску популацију. Нема Рома без идентификационих докумената, нема привремених ромских насеља, проценат ромске деце која похађају припремни предшколски програм и основну школу је исти као проценат српске деце. Нема забележених случајева деце Рома која су напустила основно образовање. За среде образовање не располажемо адекватним подацима јер Ражањ нема ниједну средњу школу.

Генерално, сиромаштво и незапосленост као и тежа запошљивост су у корену свих проблема са којима се сусрећу Роми на територији општине Ражањ данас.

21. ИСПИТИВАЊЕ УНУТРАШЊИХ СНАГА И СЛАБОСТИ, ТЕ СПОЉНИХ ПРИЛИКА И ПРЕТЊИ (SWOT АНАЛИЗА)

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> - Постојећи организациони капацитети и људски ресурси у релевантним институцијама - Постојање локалног удружења грађана- „Сунчев зрак“ Ражањ - Постојеће услуге социјалне заштите: помоћ у кући за стара лица и клуб за пензионере и стара лица - Постојећи едукован кадар, ентузијазам и жеља за стручним усваршавањем представника јавног и цивилног сектора - Препознат значај тимског рада и сарадње, како унутар тако и између различитих сектора. - Постојеће волонтерске мреже - Црвени крст - Постојећа искуства у стратешком планирању и управљању пројектима на локалном, националном и међународном нивоу - Регионални савет за друштвени развој формиран од стране скупштине Регионалне развојне агенције "Југ" који чине челни људи свих локалних самоуправа са подручја Нишког управног округа - Два лиценцирана пружаоца услуге Помоћ у кући 	<ul style="list-style-type: none"> - Постојећа организациона структура недовољно излази у сусрет реформским процесима у области социјалне заштите - непостојање запосленог/их који би били задужен/и рефератом за социјалну политику и непостојање посебног одељења/службе за друштвене делатности у Општинској управи; - Неадекватно мотивисан кадар, недостатак планског приступа у управљању људским ресурсима; - Недовољно развијена мрежа услуга социјалне заштите - Постојећи стратешки и законски оквир на локалном нивоу се не примењује на адекватан начин - Недефинисане надлежности и процедуре комуникације (протоколи) између релевантних сектора, што значајно доприноси смањеној ефикасности рада и ефективности резултата. - Непостојање јединствене базе података од значаја за праћење и планирање социјалне заштите - Мониторинг и евалуација нису успостављени као одрживи процеси од значаја за планирање - Недовољно развијен истраживачко аналитички рад - Непостојање праксе извештавања - Недовољно развијен привредни сектор - Неодрживост пројеката за успостављање услуга - Доминација буџетских издвајања за материјалну подршку над услугама социјалне заштите. - Капацитети пружаоца услуга нису довољно развијени - Недовољни инфраструктурни и финансијски капацитети. - Недовољно информисање и видљивост услуга и програма у заједници - Недовољно развијен партиципативни приступ у планирању социјалне заштите - Недостатак локалних медија

ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<p>Стимулативан стратешки и законски оквир на националном нивоу</p> <p>Развој социјалног предузетништва</p> <p>Подршка међународне заједнице - приступ међународним фондовима, учење кроз прекограничну сарадњу;</p> <p>Финансијска подршка ресорних министарстава, посебно Министарства за рад, запошљавање, борачку и социјалну политику</p> <p>Наменски трансфери</p> <p>Успостављени капацитети на регионалном нивоу</p> <p>Друштвено одговорно пословање као модел сарадње са привредом.</p> <p>Напредне технологије у служби даљег развоја - могућност за пружање online услуга, истраживање и мониторинг</p>	<p>Нестабилна политичка и економска ситуација на националном нивоу.</p> <p>Неједнак третман социјалне заштите</p> <p>Неравномерна развијеност општине у економском, социјалном и еколошком смислу (рурални део)</p> <p>Неповољни климатски услови (општина Ражањ претежно припада планинском подручју)</p> <p>Недовољно развијена инфраструктура, посебно саобраћајна, комунална, информативна.</p> <p>Неуједначена законска регулатива</p> <p>Недовољно развијени механизми за децентрализацију - преноса одговорности на локални ниво, без адекватне подршке локалној самоуправи у институционалном и финансијском смислу.</p> <p>Негативни демографски трендови</p> <p>Одлив стручног кадра</p> <p>Пасивност омладине и недовољна сензибилисаност за волонтерски рад</p> <p>Пораст броја незапослених особа</p> <p>Политизација запошљавања</p> <p>Пораст броја старачких домаћинстава у руралном подручју који имају потребу за социјалном заштитом</p> <p>Недовољна сензибилисаност осталих сектора на социјалне потребе заједнице</p>

22. АКЦИОНИ ПЛАН ЗА ПРИМЕНУ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

22.1 О ПОТРЕБИ РЕШАВАЊА СОЦИЈАЛНИХ ПРОБЛЕМА

Закон о социјалној заштити јединицама локалне самоуправе је доделио је значај, али и одговорност у области социјалне заштите. Наиме, актуелни систем социјалне заштите мотивише локалне самоуправе да развију читав низ услуга различитог нивоа и интензитета које омогућавају задовољавање потреба угрожених и група у ризику, њихово активно учешће у друштвеним активностима заједнице и доприносе афирмисању друштвених вредности.

Ангажовање јединица локалне самоуправе при обезбеђивању услуга у смислу Закона о социјалној заштити захтева значајне капацитете, наменски опремљен простор и људске ресурсе, а у циљу обезбеђења потреба корисника, доступности и континуитета услуга, као и партиципирања корисника у процесу спровођења услуга. Такође је важан и квалитет пружања услуге, обзиром да су пружаоци услуге (јавне установе, удружење грађана, предузетници, привредно друштво и сл.) у обавези да за спровођење услуга у социјалној заштити имају лиценцу у складу са Законом.

На основу спроведених анализа постојећих услуга на локалном нивоу, постоји потреба за следећим услугама:

- Дневни боравци и клубови за старија лица;
- Персонална асистенција;
- Помоћ у кући за децу са сметњама у развоју;
- Превентивни програми намењени за подршку породици;
- Услуге намењене деци и младима у ризику и поремаћајима у понашању и члановима њихових породица;
- Услуге намењене жртвама насиља у циљу смањења партнерског и породичног насиља;
- Сервиси подршке за децу и младе без родитељског старања;
- Центар за ургентно збрињавање свих угрожених лица;
- Социјално предузетништво за маргинализоване групе.

Приоритетне услуге социјалне заштите које треба развијати у наредном петогодишњем периоду су :

- Центар за ургентно збрињавање свих угрожених лица;
- Услуге намењене деци и младима у ризику и поремаћајима у понашању и члановима њихових породица;
- Услуге намењене жртвама насиља у циљу смањења партнерског и породичног насиља;
- Дневни боравци и клубови за старија лица.

Расположиви ресурси и потенцијали општине Ражањ који су од значаја за развијање услуга социјалне заштите на локалном нивоу су:

- Стручни кадрови који могу дати допринос у креирању нових услуга у социјалној заштити, а који имају дугогодишње искуство у раду;
- Познавање потреба корисника;

- Перманентно усавршавање стручних кадрова у складу са потребама корисника;
- Добра координација између свих релевантних институција и организација цивилног друштва које се баве социјалном заштитом;
- Поседовање простора за спровођење услуга;
- Издвајање финансијских средстава из буџета општине за развијање услуга уз подршку расположивих донатора.

Препоруке:

- Унапређивање просторних и техничких капацитета за пружање и развој нових услуга;
- Формирање интегралне базе података корисника програма – услуга социјалне заштите у општини Ражањ и њихово стално ажурирање;
- Формирање услужног центра за сталну комуникацију корисника, институција, локалне самоуправе и медија кроз израду међусекторског протокола;
- Континуирано стручно усавршавање и размена знања и искустава на локалном нивоу, као и са другим релевантним институцијама социјалне заштите на националном нивоу;
- Развој приватно – јавног партнерства у сфери социјалне заштите и јачање партнерстава са организацијама цивилног друштва;
- Унапређивање и проширење постојећих услуга социјалне заштите (на пример, услуга Помоћ у кући);
- Развијање нових услуга социјалне заштите са фокусом на приоритетне услуге и рањиве групе.

22.2 СТРАТЕШКА СВРХА

Стратешки план за социјалну заштиту је повећана социјална сигурност сиромашних, оснажене институције, породице и појединци, развијени системи подршке који омогућавају достојанствен живот сваком грађанину општине Ражањ.

Стратешким планом се постављају смернице, које ће омогућити општини:

- Да покаже спремност за развој одрживог модела интегралне социјалне заштите / политике, који настаје као резултат транспарентног и активног интер-секторског приступа и као такав буде у власништву локалне заједнице;
- Да покаже јасно опредељење локалне заједнице за институционализацију интер-секторског модела локалног планирања, спровођења, праћења и ревидирања стратешког документа;
- Јасно препознаје значај и дефинише улоге, обавезе и одговорности свих актера у реформи / унапређењу социјалне заштите/ политике на локалном нивоу;
- Препознаје / предвиђа мере за континуирано и флексибилно прилагођавање / ширење/ мреже услуга, као одговор на потребе локалне заједнице;
- Своје ресурсе, активности и средства усмери у правцу развоју услуга које подржавају живот у заједници и стварање јасне везе између потреба својих грађана/ки и праваца развоја услуга које се ослањају на принцип близине/ доступности;

- Изрази спремност и формулише мере за функционално међуопштинско повезивање ради задовољавања потреба својих грађана и рационалног коришћења расположивих ресурса;
- Подстиче плуралитет пружалаца и развој мреже услуга социјалне заштите;
- Развија одрживе и транспарентне механизме за наручивање, финансирање, праћење и евалуирање пружених услуга;
- Ствара оквир за развој услуга из надлежности локалне самоуправе које су непосредно у функцији деинституционализације оних грађана који су већ смештени у институције социјалне заштите и њихов смештај у природно окружење у локалној заједници кроз стварање оквира за приоритетни развој услуга за грађане који су у највећем ризику од институционализације и измештања из природног окружења;
- Омогући грађанима/кама да узму активно учешће у активностима које ће допринети стварању позитивне социјалне климе у заједници.

22.3 СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ

За потребе остварења сврхе ове стратегије, Радна група поставила је следеће стратешке правце деловања локалне самоуправе, ресорних инсититуција и организација цивилног друштва:

1. Унапређена финансијска заштита и подршка сервисима и услугама најугроженијим грађанима;
2. Развијени програми оснаживања социјално угрожених група за превазилажење сиромаштва коришћењем индивидуалних могућности и капацитета заједнице;

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређена финансијска заштита и подршка сервисима и услугама најугроженијим грађанима

ПРИОРИТЕТ 1: Обезбеђење ефикасније подршке и материјалних накнада за задовољавање егзистенцијалних потреба најугроженијих грађана

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ:

1. Развијен целовит приступ подршке корисницима
2. Подигнут капацитет институција и запослених професионалаца за боље препознавање и задовољавање – планирање потреба корисника
3. Развијен волонтеризам и социјални капитал

ПРИОРИТЕТ 1	Обезбеђење ефикасније подршке и материјалних накнада за задовољавање егзистенцијалних потреба најугроженијих грађана				
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 1	Развијен целовит приступ подршке корисницима				
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Носилац / други учесници	Индикатори процеса / успеха	Вредност	Извори финансирања
1. Формирање интегралне базе података корисника програма – услуга социјалне заштите у општини	Континуирани процес	Општина Ражањ / Центар за социјални рад Ражањ	Израђена база података корисника програма и услуга База је редовно ажурирана	500 € годишње	Општина Ражањ
2. Унапређење система материјалне подршке најугроженијим грађанима	Од 2019. године у континуитету до 2028. године	Општина Ражањ / Центар за социјални рад Ражањ	Обезбеђена финансијска средства у сваком годишњем буџету општине Ражањ за остваривање права и услуга Смањен број једнократних новчаних помоћи за 10 % годишње кроз примену Стратегије социјалне заштите. Евалуација постигнућа примене Стратегије урађена Израђен план материјалне подршке најугроженијих грађана за сваку наредну годину	5.000 € годишње	Општина Ражањ

ПРИОРИТЕТ 1	Обезбеђење ефикасније подршке и материјалних накнада за задовољавање егзистенцијалних потреба најугроженијих грађана.				
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 2	Подигнут капацитет институција и запослених професионалаца за боље препознавање и задовољавање – планирање потреба корисника				
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Носилац / други учесници	Индикатори процеса / успеха	Вредност	Извори финансирања
1. Развијање система праћења квалитета услуга увођењем Тима за подршку, мониторинг и евалуацију	Од 2019. године до краја 2028. Године	Општина Ражањ / Центар за социјални рад Ражањ, Мултисекторски тим за спровођење Стратегије	Урађени мониторинг и евалуација Извештај о квалитету услуга усвојен од СО Ражањ Предлог за наставак услуга и предлог увођења других услуга социјалне заштите према Акционом плану Стратегије израђени и поднети надлежним општинским органима	100 € годишње	Општина Ражањ
2. Истраживање потреба корисника кроз једно истраживање годишње	Од 2019. године до краја 2028. Године	Општина Ражањ / Центар за социјални рад Ражањ, Мултисекторски тим за спровођење Стратегије	Донета одлука о реализацији истраживања Упитници Извештаји о спроведеним истраживањима са закључцима	1500 € годишње	Општина Ражањ

ПРИОРИТЕТ 1	Обезбеђење ефикасније подршке и материјалних накнада за задовољавање егзистенцијалних потреба најугроженијих грађана				
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 3	Развијен волонтеризам и социјални капитал				
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Носилац / други учесници	Индикатори процеса / успеха	Вредност	Извори финансирања
1. Формирање волонтерског центра	Од 2019. године до краја 2028. године.	Општина Ражањ / Центар за социјални рад Ражањ, Црвени крст Ражањ, Канцеларија за младе, цивилни сектор	Дефинисан и опремљен простор за рад Волонтерског центра Креиран програм Формиран и обучен тима реализатора програма Обучено 10 волонтера Реализоване 2 акције уз учешће волонтера Повећан број волонтера за 30% сваке године	12.000 €	Општина Ражањ донатори
2. Активно промовисање друштвено одговорног пословања.	Од 2019. године до краја 2028. године.	Општина Ражањ / Центар за социјални рад Ражањ, Регионална привредна комора, Удружење послодаваца, Канцеларија за младе, удружења грађана	Реализован 1 промотивни спот годишње Реализован 2 ТВ и радио наступа годишње	500 € годишње	Општина Ражањ донатори

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређена финансијска заштита и подршка сервисима и услугама најугроженијим грађанима

ПРИОРИТЕТ 2: Развијање услуге и сервиса за најугроженије категорије корисника.

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ:

1. Територијално и функционално развијене и доступне услуге за особе са сметњама у развоју, особа са инвалидитетом и ратне војне инвалиде.
2. Развијање услуге за подршку деце без родитељског старања
3. Успостављање мреже сервиса и услуга на целој територији општине за подршку старима, изнемоглим, хронично оболелим и занемареним особама.

ПРИОРИТЕТ 2	Развијене услуге и сервиси најугроженијим категоријама корисника.
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 1	Територијално и функционално развијене и доступне услуге за особе са сметњама у развоју, особе са инвалидитетом и ратне војне инвалиде.

АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Носилац / други учесници	Индикатори процеса / успеха	Вредност	Извори финансирања
1. Оснивање мултифункционалног социјалног центра	Од 2019. године до краја 2028. године.	Општина Ражањ / Центар за социјални рад Ражањ, удружења грађана	Донета Скупштинска одлука о оснивању центра Дефинисан простор Израђена пројектна документација за адаптацију Адаптиран и опремљен простор Обучени и упошљени стручни и други радници	50.000,00 € Иницијално 20.000,00 € Годишње за функционисање	Општина Ражањ / донатори

АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Носилац / други учесници	Индикатори процеса / успеха	Вредност	Извори финансирања
2. Оснивање Дневног боравка за децу са сметњама у развоју са клубом психосоцијалне подршке породицама	Од 2026. године до краја 2028. године.	Центар за социјални рад Ражањ, лиценцирани пружалац услуге	Израђена и донета Одлука о оснивању дневног боравка и Клуба Дефинисан, адаптиран и опремљен простор у склопу мултифункционалног социјалног центра Израђен Правилник о раду боравка и клуба Упошљени стручни сарадници Реализован један акредитовани програм годишње психосоцијалне подршке породицама особа са сметњама у развоју Покренути радно окупациони програми	50.000,00 € иницијално 30.000,00 € годишње за функционисање	Општина Ражањ / донатори
3. Организовање услуге „Предах“	Од 2026. године до краја 2028. године.	Општина Ражањ / Центар за социјални рад Ражањ, удружења грађана	Донета Одлука о покретању услуге Донет Правилник о услузи Дефинисан, адаптиран и опремљен простор капацитета за 8 корисника у склопу Мултифункционалног социјалног центра Упослени стручни и други радници	75.000,00 € иницијално 50.000,00 € годишње за функционисање	Општина Ражањ/донатори

АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Носилац / други учесници	Индикатори процеса / успеха	Вредност	Извори финансирања
4. Успостављање услуге „Лични пратилац детета“	У 2019. години.	Општина Ражањ / Центар за социјални рад Ражањ	Општинска одлука социјалној заштити допуњена услугом „лични пратилац детета“ Дефинисани критеријуми за пријем корисника Успостављена услуга	100 € за успостављање 12.000,00 € Годишње за пружање	Општина Ражањ/донатори
5. Организован и опремљен мобилни сервис забавних програма за старе и хронично оболеле, особе са сметњама у развоју, особе са инвалидитетом и ратне војне инвалиде	Од 2020. године до 2028. године	Општина Ражањ / Центар за социјални рад Ражањ, Дом здравља Ражањ, удружења грађана, Удружење пензионера Ражањ, волонтери	Израђен годишњи план активности Набављена потребна опрема Обухват корисника са целе територије општине Ражањ 200 корисника укључено у програм	1.750 € годишње	Општина Ражањ
6. Уклањање архитектонских баријера код свих значајних институција како би се омогућио приступ инвалидних лица	Од 2019. године до 2028. године	Општина Ражањ / Одељење за урбанизам, Центар за социјални рад Ражањ	Израђена анализа приступачности свих институција Израђен архитектонско-грађевински пројекти Архитектонске баријере уклоњене, изграђене пројектоване рампе и лифтови.	100.000 €	Општина Ражањ, донатори

АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Носилац / други учесници	Индикатори процеса / успеха	Вредност	Извори финансирања
7.Набавка специјалног (адаптираног) возила за Дневни боравак за особе са инвалидитетом	Од 2020. године до 2028. године	Општина Ражањ / Центар за социјални рад Ражањ	Дефинисане карактеристике специјалног возила Набавка специјалног возила унета у План набавки Специјално возило регистровано Израђен Правилник о коришћењу возила Број корисника	40.000 €	Општина Ражањ, донатори

ПРИОРИТЕТ 2	Развијене услуге и сервиси најугроженијим категоријама корисника.				
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 2	Развијање услуге за подршку деци без родитељског старања				
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Носилац / други учесници	Индикатори процеса / успеха	Вредност	Извори финансирања
1. Развијање услуге самосталног становања младих без родитељског старања (излазак из институција и хранирељских породица) и особа са инвалидитетом – „Кућа на пола пута“ и становање уз подршку	Од 2028. године	Општина Ражањ /, Центар за социјални рад Ражањ, локалне самоуправе из окружења, цивилни сектор	Израђен Међуопштински протокол за организовање услуге самосталног становања уће „Кућа на пола пута“ са општинама које су заинтересоване за пружање ове услуге Извршена селекција потенцијалних објеката за адаптацију Адаптиран и опремљен простор Израђени правилници о коришћењу стамбених јединица Едуковани ментори Број корисника	75.000 € Иницијално 30.000 € годишње за функционисање	Општина Ражањ, друге општине-суинвеститори, донатори

ПРИОРИТЕТ 2	Развијене услуге и сервиси најугроженијим категоријама корисника.				
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 3	Успостављање мреже сервиса и услуга на целој територији општине за подршку старима, изнемоглим, хронично оболелим и занемареним особама				
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Носилац / други учесници	Индикатори процеса / успеха	Вредност	Извори финансирања
1. Дневни боравак и клубови за старе у градским и сеоским срединама.	Од 2019. године до краја 2028. године	Општина Ражањ / Центар за социјални рад, Удружење пензионера	Успостављен и опремљен један боравак у градској и 2 клуба у сеоским срединама Формирано Саветовалиште за стара лица у дневном боравку и мобилно Саветовалиште у сеоским клубовима Израђен Правилник о коришћењу дневног боравка Ангажована стручна подршка - психолог-геронтолог, социјални радник, медицинска сестра Број корисника	45.000 € Иницијално 20.000 € годишње за функционисање	Општина Ражањ, донатори
2. Формирање Прихватне станице за старе, занемарене и болесне особе	До краја 2026. године и на даље до 2028.	Општина Ражањ / Центар за социјални рад Ражањ, Дом здравља Ражањ	Потписан протокол за интервенције код занемариваних, болесних, старих лица Прихватна станица организована и опремљена у Мултифункционалном социјалном центру Израђен Правилник о коришћењу Ангажовани стручни и остали	10.000 € годишње	Општина Ражањ, донатори

			радници Број корисника		
3. Унапређивање услуге „Помоћ у кући“ у складу са потребама корисника (старе и одрасле особа са инвалидитетом)	Сталан процес	Општина Ражањ / Центар за социјални рад Ражањ, Удружење пензионера, удружења грађана	Извршен одабир корисника Обављена набавка лиценцираног пружаоца услуге Услуга успостављена на целој територији општине Број "геронтодомаћица" Број корисника	100.000 € годишње	Општина Ражањ, донатори

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређена финансијска заштита и подршка сервисима и услугама најугроженијим грађанима

ПРИОРИТЕТ 3: Подршка жртвама насиља и смањење партнерског, породичног и вршњачког насиља.

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ:

1. Развијени програми превенције и заштите жртава насиља

ПРИОРИТЕТ 3	Подршка жртвама насиља и смањење партнерског, породичног и вршњачког насиља				
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 1	Развијени програми превенције и заштите жртава насиља				
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Носилац / други учесници	Индикатори процеса / успеха	Вредност	Извори финансирања
1. Формирање скупштинског одбора за родну равноправност	Од 2019. године до 2028. године	Општина Ражањ	Одлука о формирању Скупштинског одбора за родну равноправност имплементиран у Статут општине Ражањ Записници о заседању Одбора пред сваку седницу СО Ражањ	Нема трошкова	
2. Формирање Тима за интервенције у кризним ситуацијама у вези насиља	Од 2019. године до 2028. године	Општина Ражањ / Центар за социјални рад Ражањ, Полицијска управа Ражањ, Дом здравља Ражањ, тужилаштво, судови	Потписан међусекторски протокол о поступању у кризним ситуацијама интервенције Едукован стручни кадар - медијатори Ангажовани акредитовани медијатори Израђени извештаји о успешности спроведене медијације. Планиран део финансијских средстава у буџету	5.000 € годишње	Општина Ражањ и донатори

<p>3. Оснивање „Сигурне куће“ за смештај жртава насиља (регионална услуга и за жене и мушкарце)</p>	<p>Од 2020. године до 2028. године</p>	<p>Општина Ражањ / Центар за социјални рад Ражањ, општине у окружењу</p>	<p>Споразум / Протокол о регионалној сарадњи -услуги потписан Обезбеђен, адаптиран и опремљен простор Ангажовани стручни и други радници Број корисника</p>	<p>25.000 € годишње</p>	<p>Општина Ражањ, друге општине из окружења потписнице споразума о сарадњи</p>
<p>4. Формирање базе података о породичном, партнерском и вршњачком насиљу</p>	<p>Од 2019. године до 2028. године</p>	<p>Центар за социјални рад Ражањ / Општина Ражањ, Полицијска управа Ражањ, Дом здравља Ражањ</p>	<p>Израђен јединствен систем евиденције пријава насиља у надлежним институцијама Извршено умрежавање инсистуција Инсталиран јединствен информациони систем Подаци у информационом систему се редовно ажурирају Планиран део финансијских средстава у буџету</p>	<p>500 € годишње</p>	<p>Општина Ражањ и донатори</p>
<p>5. Оснивање прихватне станице за децу у кризним ситуацијама</p>	<p>Од 2020. године до 2028. године</p>	<p>Општина Ражањ/ Центар за социјални рад Ражањ, Дом здравља Ражањ</p>	<p>Потписан протокол за хитне интервенције код насиља код деце Прихватна станица организована и опремљена Израђен Правилник о коришћењу услуге Ангажовани стручни и остали радници Број корисника</p>	<p>10.000 € годишње</p>	<p>Општина Ражањ и донатори</p>

6. Оснивање прихватне станице за жртве породичног и партнерског насиља	Од 2021. године до 2028. године	Центар за социјални рад Ражањ / Општина Ражањ, Полицијска управа Ражањ, Дом здравља Ражањ	Потписан протокол са свим актерима везано за хитне интервенције код породичног и партнерског насиља Израђени и усвојени сви неопходни нормативни акти за успостављање услуге Прихватна станица организована и опремљена Ангажовани стручни и остали радници Број корисника	25.000 € годишње	Општина Ражањ и донатори
7. Организовање сервиса СОС телефон, правно саветовалиште за жртве насиља и трговине људима	2025. и даље	Општина Ражањ / Центар за социјални рад Ражањ, удружења грађана	Услуга организована у оквиру Центар за социјални рад Ражањ Успостављено правно саветовалиште Подигнута свест у вези са проблемима партнерског насиља и трговине људима Услуга промовисана путем медија Број корисника	5.000 € годишње	Општина Ражањ, ЦСР
8. Развијање вршњачког менторства	Од 2019. године до 2028. године	Општина Ражањ / основне школе, Школска управа Ниш, педагошко-психолошке службе у школама Центар за социјални рад Ражањ	Број едукованих вршњачких ментора Успостављен мрежа вршњачких ментора по школама и истуреним одељењима Школски планови садрже развој вршњачког менторства Вршњачко насиље смањено Број корисника	1.000 € годишње	Општина Ражањ, донатори

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Развијени програми оснаживања социјалних група за превазилажење сиромаштва коришћењем индивидуалних могућности и капацитета заједнице.

ПРИОРИТЕТ 4: Развијени капацитети породице

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ:

1. Формирање саветовалишта
2. Идентификација здравствених и социјалних потреба ромске популације
3. Развијени систем сервиса и услуга за породице са ризичним и деликвентним понашањем

ПРИОРИТЕТ 4		Развијени капацитети породице			
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 1		Формирање саветовалишта			
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Носилац / други учесници	Индикатори процеса / успеха	Вредност	Извори финансирања
1. Потписивање Протокола о сарадњи са регионалним Саветовалиштем за брак, децу и породицу из Ниша /Алексинца.	Од 2019. године до 2028. године	Центар за социјални рад Ражањ / Општина Ражањ	Истраживање о постајању саветовалишта у окружењу урађено Протокол о сарадњи потписан Прикључивање регионалном породично – едукативном Центру у Нишу - Алексинцу завршено Корисници се редовно упућују у саветовалиште Број корисника	1.000 € годишње	Општина Ражањ
2.Идентификација здравствених и социјалних потреба ромске популације	Од 2018. године до 2028. Године	Центар за социјални рад Ражањ / Дом здравља Ражањ,	Истраживање о потребама Рома обављено Израђен План за реализацију потреба	50.000 € годишње	Општина Ражањ, донатори

		Општина Ражањ, Удружење „Ју Ром“ Ражањ, образовне институције	Неопходна лична документација Рома прибављена Роми едуковани о подизању свести о образовању и репродуктивном здрављу Број малолетничких бракова смањен Стамбено збринуту угрожени Роми		
3.Формирање саветовалишта у Дому здравља Ражањ за превенцију масовних незаразних болести	Од 2019. године до 2028. Године	Дом здравља Ражањ / Општина Ражањ	Реализована 4 предавања годишње Број превентивних прегледа повећан на годишњем нивоу Масовност незаразних болести дијабетес, гојазност, хипертензија се не повећава Број корисника	2.500 € годишње	Општина Ражањ и донатори
4. Превенција лоших утицаја електронских медија	Од 2019. године до 2028. Године	Општина Ражањ / Центар за социјални рад Ражањ, школе, Канцеларија за младе, Дом културе - библиотека Ражањ, Спортски савез, удружења грађана	Реализована 4 предавања годишње Спроведена континуирана медијска кампања Промовисани здрави стилова живота Број културних догађаја повећан, Повећан број младих корисника библиотеке	2.500 € годишње	Општина Ражањ

<p>ПРИОРИТЕТ 4</p> <p>ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 2</p>	<p>Развијени капацитети породице</p> <p>Развијени систем сервиса и услуга за породице са ризичним и деликвентним понашањем</p>				
<p>АКТИВНОСТИ</p>	<p>Рок за реализацију</p>	<p>Носилац / други учесници</p>	<p>Индикатори процеса / успеха</p>	<p>Вредност</p>	<p>Извори финансирања</p>
<p>1. Оснивање Дневног боравака за децу са проблемима у понашању</p>	<p>Од 2023. године до 2028. године</p>	<p>Општина Ражањ / Центар за социјални рад Ражањ, Полицијска управа Ражањ, Јавно правобранилаштво, удружења грађана</p>	<p>Донета одлука о оснивању Дневног боравака Дефинисан, адаптиран и опремљен простор Донет Правилник о раду Дневног центра Потписан протокол о сарадњи са Центром за социјални рад Ражањ, тужилаштвом, полицијом и школама Ангажовани стручни сарадници Израђен Правилник о раду Дневног боравака Смањен број институционализованих малолетних учиниоца кривичних дела Број корисника</p>	<p>35.000 € иницијалн о 15.000 € годишње за функциони сање</p>	<p>Општина Ражањ, донатори</p>
<p>2. Оснивање саветовалишта за болести зависности.</p>	<p>Од 2020. године до 2028. године</p>	<p>Центар за социјални рад Ражањ / Дом здравља Ражањ, образовне</p>	<p>Донета Одлука о оснивању саветовалишта Простор за рад саветовалишта дефинисан, адаптиран и опремљен</p>	<p>35.000 € иницијалн о 15.000 € годишње</p>	<p>Општина Ражањ, Дом здравља</p>

		институције, удружења грађана	Донет Правилник о раду Саветовалишта Стручни кадар ангажован Дефинисане групе за едукацију и саветодавни третман Континуиран рад са зависницима и породицама Број корисника	за функционални сање	
--	--	--	--	-------------------------------------	--

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Развијени програми оснаживања социјалних група за превазилажење сиромаштва коришћењем индивидуалних могућности и капацитета заједнице

ПРИОРИТЕТ 5: Успостављен систем подршке афирмацији потенцијала угрожених грађана и друштвених група

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ:

1. Развијени програми којима би се смањила незапосленост корисника социјалне заштите и пружила подршка за излажење из система социјалне заштите.

ПРИОРИТЕТ 5	Успостављен систем подршке афирмацији потенцијала угрожених грађана и друштвених група.				
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ 1	Развијени програми којима би се смањила незапосленост корисника социјалне заштите и пружила подршка за излажење из система социјалне заштите				
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Носилац / други учесници	Индикатори процеса/успеха	Вредност	Извори финансирања
1. Активности из Локалног плана за запошљавање годишњем нивоу	Од 2019. године до 2028. године	Општина Ражањ / Национална лужба за запошљавање, Центар за социјални рад Ражањ, Удружење послодаваца	Уговори о запошљавању Број запослених особа Број едукованих / преквалификованих особа Број незапослених особа Број особа ангажованих на јавним радовима	12.000 € годишње	Општина Ражањ, министарство
2. Оснивање средње школе у оквиру које има више одељења различитих	Од 2019. године до 2028. године	Општина Ражањ / Министарство образовања	Елаборат за оснивање средње школе са више занимања урађен Израђен Предлог за измену мрежа	н/а	Општина Ражањ, Министарст

профила		Школска управа Ниш, Удружење послодаваца	школа у Републици Србији у у складу са Уредбом о критеријумима за нову мрежу школа Предлог / иницијатива за оснивање предат Министарству образовања Дефинисан простор (изграђен нови или адаптиран постојећи простор)		во образовања, донатори
3. Превенција раног напуштања основне и средње школе	Од 2019. године до 2028. године	Општина Ражањ / основне и средње школе, Центар за социјални рад Ражањ	Општински тим за превенцију раног напуштања школе основан Израђена анализа и препоруке за израду Акционог плана за детекцију и превенцију раног напуштања школе Израђен и ажуриран Акциони план за превенцију у школама Укључени вршњачки едукатори Број корисника	1.500 € годишње	Општина Ражањ, донатори
4. Оснивање социјалног предузећа - кооператива корисника	Од 2020. године до 2028. године	Општина Ражањ / Национална служба за запошљавање, Центар за социјални рад Ражањ, Удружење послодаваца	Реализоване 3 радионице на тему социјалног предузетништва Социјално предузетништво медијски промовисано Израђен Акт о оснивању, статут и остала нормативна акта Предузеће регистровано, простор обезбеђен и опремљен. Радници обучени и упошљени Број запослених особа	н/а	Општина Ражањ, оснивач

22.4 АРАНЖМАНИ ЗА ПРИМЕНУ -ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ОПШТИНЕ РАЖАЊ ЗА ПЕРИОД 2019. – 2028. ГОДИНЕ

Аранжмани за примену Стратегије обухватају:

1. Локалне структуре и
2. Механизми и процедуре уз које ће се осигурати његово успешно спровођење.

1. Локалне структуре су:

а) Структуре за управљање процесом имплементације Стратегије (Скупштина општине Ражањ, председник Општине Ражањ, Општинска управа општине Ражањ, Мултисекторски тим за социјалну политику општине Ражањ, са следећим надлежностима:

- Скупштина општине Ражањ усваја – доноси Стратегију развоја социјалне заштите у општини Ражањ за период 2019. – 2028. године и обезбеђује сразмерна буџетска средства за њену реализацију. Скупштина најмање једном годишње разматра извештај о имплементацији Стратегије и постигнутим резултатима врши евентуалне измене у Стратегији и Акционом плану за њену реализацију, усваја измене и допуне Одлуке о социјалној заштити

- Председник општине Ражањ као председник Општинског већа усваја све правилнике и одлуке везане за примену Одлуке о социјалној заштити

- Општинска управа општине Ражањ. Пратеће службе и организације које обезбеђују адекватан рад структура управљања Стратегијом јесу Одељење за друштвене делатности и Одељење за буџет и финансије Општинске управе општине Ражањ, уговара, организује и прати пружање дневних услуга у заједници као исвих других права из надлежности општине, а предвиђене Одлуком о социјалној заштити

- Мултисекторски тим за социјалну политику општине Ражањ, као мултисекторско тело испитује потребе грађана/ки, дефинише и предлаже стратешке приоритете у сарадњи са надлежним институцијама, организацијама и општинским службама. Мултисекторски тим за социјалну политику општине координира израду и прати имплементацију општинског стратешког документа и одговоран је за спровођење процеса мониторинга и евалуације. Одбор најмање једном годишње извештава Скупштину општине Ражањ о имплементацији стратешког документа и постигнутим резултатима и, предлаже његове евентуалне измене, редовно консултује и информише јавност о процесу имплементације Стратегије и обезбеђује транспарентност у раду и одговарајућу друштвену подршку.

б) Оперативне структуре за реализацију Стратегије, програма и услуга у општини Ражањ представљају све компетентне актере који су оспособљени да реализују договорене програме и услуге професионално, благовремено, исплативо и транспарентно. Реформско опредељење ове Стратегије је плурализам пружаоца услуга и равноправност пружаоца из јавног, приватног и цивилног сектора. У оперативне структуре које ће реализовати Стратегију развоја социјалне заштите општине Ражањ спадају Центар за социјални рад Ражањ, Општинска организација Црвеног крста Ражањ, Дом здравља Ражањ, образовне установе, удружења грађана, али се листа не ограничава само на њих. Принцип подстицања плурализма пружаоца услуга и развој мреже социјалних услуга подразумева константно јачање и увећавање броја актера оперативне структуре.

Активности на јачању сарадње и целовитих капацитета управљачких и оперативних структура за спровођење Стратегије је сталан и стратешки задатак.

2. Механизми и процедуре за ефикасну примену Стратегије

Стратегија тежи да демонстрира спремност за развој одрживог модела интегралне социјалне заштите. У циљу обезбеђивања пуне и ефикасне имплементације стратегије развоја интегралне социјалне заштите, поред основних структура за управљање и имплементацију, овим документом се дефинишу и оквирни механизми и процедуре потребни за координацију активности.

Скупштина општине најмање једном годишње разматра извештај о спровођењу Стратегије и усваја корективне мере и акционе планове за наредну годину.

Мултисекторски тим за социјалну политику општине:

- прати, координира и мониторише спровођење Стратегије и најмање једном годишње припрема извештај за Скупштине општине;
- осигурава да се благовремено, у процесу креирања општинског буџета, презентују акциони планови проистекли из овог стратешког документа и тако обезбеди адекватна финансијска подршка за њихово спровођење;
- у складу са својим овлашћењима прави годишње планове свога рада и деловања и комуникације према локалној власти, другим актерима социјалне заштите и према јавности. Свој план рада доставља органу који га је именовао на увид и мишљење (председнику Општине);
- За рад и деловање Мултисекторски тим за социјалну политику општине услове и подршку обезбеђује Општинска управа општине Ражањ;
- преко органа локалне самоуправе прослеђује своје извештаје са оценама успешности спровођења Стратегије Министарству за рад, запошљавање, борачку и социјалну политику Владе Републике Србије на увид и употребу;
- Иницира регионалне и међуопштинске састанке свих актера социјалне заштите, или у одређеној приоритетној области заштите, са циљем размена информација и дефинисања заједничких интереса за функционално међуопштинско – регионално повезивање ради задовољења потреба својих грађана. Ови састанци су саставни део годишњих планова рада Мултисекторски тим за социјалну политику општине Ражањ.

Поред напред наведеног, потребно је развити следеће механизме и институционализовати их:

Протокол о сарадњи - дефинисати и усвојити јединствен протокол о сарадњи између локалне самоуправе, институција социјалне и здравствене заштите, образовања, полиције, тужилаштва, удружења грађана и других релевантних јавних и приватних субјеката којим се јасно препознаје улога, обавезе и одговорност сваког од актера у односу на усвојену Стратегију. Протокол дефинисати и потписати у року од 3 месеца од усвајања Стратегије.

22.5. ПЛАН ПРАЋЕЊА – МОНИТОРИНГ И АНАЛИЗА УСПЕШНОСТИ СПРОВОЂЕЊА – ЕВАЛУАЦИЈА

Циљ мониторинга и евалуације спровођења Стратегије је да се систематично, редовно прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене – имплементације и процењује успех стратешког документа. Сврха мониторинга и евалуације је праћење напретка,

побољшање ефикасности и успешности Стратегије, али и предлагање измена у активностима на основу налаза и оцена.

Временски оквир: Мониторинг као систематски непрекидан процес прикупљања података спроводи се континуирано током пружања услуга које су предмет праћења и дугорочно за период за који се прави Стратегија развоја социјалне политике општине Ражањ од 2019. до 2028. године. Евалуација као анализа података и доношење оцене о успешности вршиће се повремено – периодично и пратиће одређене фазе имплементације Стратегије. Евалуација успешности целокупног документа обављаће се по потреби, минимално једном у две године и извештај о евалуацији је саставни део целокупног извештаја о спровођењу Стратегије који се подноси Скупштини општине и јавности на увид, разматрање и евентуалне корекције. Финална евалуација Стратегије обавиће се на крају 2028. године.

Предмет мониторинга и евалуације: Мониторинг и евалуација укључују целовито сагледавање испуњења активности, специфичних задатака и циљева, стратешких циљева и мисије стратешког документа и то на следећи начин:

- Праћење процеса имплементације, односно да ли се планиране активности спроводе и да ли се ресурси ефективно идентификују и користе;
- Праћење исхода активности, односно остварених резултата у односу на уложене ресурсе;
- Евалуацију напретка у остваривању сврхе, мисије и стратешких циљева Стратегије;
- Евалуацију утицаја стратегије на живот корисника и грађана/ки.

Индикатори процеса напретка и успешности одређују се за сваку приоритетну циљну групу и на нивоу сваког циља, односно специфичног задатка - услуге. Стратегија, односно Акциони план за спровођење Стратегије користиће комбиновано квантитативне и квалитативне индикаторе како би се дошло до поуздане оцене о коначном успеху.

Методe и технике мониторинга и евалуације: За успешно обављање мониторинга и евалуације Стратегије користиће се стандардни сет алатки међу којима су: евидентирање корисника услуга и сервиса, интервјуи са корисницима и пружаоцима услуга и сервиса као што су упитници, разговори, анкете, истраживање, извештавање и др. (Одељење за примену Стратегије). Тим ће у својим годишњим плановима рада прецизније дефинисати технике помоћу којих ће се спроводити мониторинг и евалуација Стратегије, стандардизовати их, прилагођавати за прикупљање података о свим разнородним услугама и активностима предвиђених Стратегијом.

Носиоци процеса мониторинга и евалуације: Координатор активности мониторинга евалуације је Мултисекторски тим за социјалну политику општине, који, уз стручну помоћ надлежног Министарства (Јединице за мониторинг и евалуацију) бира ваљане индикаторе и једноставне технике за њихово мерење. Сви актери социјалне заштите и носиоци програма, услуга или појединачних активности су у обавези да у складу са општим индикаторима дефинишу специфичне и обезбеде њихово мерење током трајања имплементације.

Коришћење резултата мониторинга и евалуације: примарна сврха прикупљања података и доношења оцена о напретку и успеху је провера заснованости и реалистичности стратешког документа, па с тим у вези и корекције циљева и задатака, уколико је то потребно. Мониторинг извештаји се сачињавају сваке године и презентују Скупштини општине Ражањ и јавности на увид и разматрање.

22.6 РЕСУРСИ СА КОЈИМА РАСПОЛАЖЕ ОПШТИНА РАЖАЊ

Материјални ресурси:

У општини Ражањ идентификовани су следећи материјални ресурси релевантни за систем социјалне заштите:

- Центар за социјални рад Ражањ;
- Дом здравља Ражањ (Служба опште медицине, Служба за здравствену заштиту жена и деце, Служба за лабораторијску, радиолошку и ултразвучну дијагностику и специјалистичко- консултативне прегледе, Служба стоматолошке здравствене заштите и Служба за правне, економско-финансијске, техничке и друге сличне послове);
- Објекти и опрема Општинске организације Црвеног крста Ражањ у којима се спроводе активности ове организације;
- Просторије Удружења пензионера Ражањ;
- Објекти Предшколске установе, основних школа
- Објекти Општинске управе општине Ражањ

Финансијски ресурси:

Скупштина општине Ражањ приступиће усвајању Стратегије развоја социјалне заштите, као и доношењу одговарајућих одлука за његово спровођење и обезбеђивање дела финансијских средстава за имплементацију истих. Из свега наведеног може се закључити да је локална самоуправа спремна да издвајањима из општинског буџета, прибављањем средстава од домаћих и страних донатора успешно имплементира Стратегију

Људски ресурси:

Процена

Постојећи ресурси за бављење проблематиком деце и омладине су:

1. Породице
2. Стручни школски кадар у 2 основне школе
3. Стручни школски кадар у предшколској установи
3. Дом здравља Ражањ
4. Центар за социјални рад Ражањ
5. Локална самоуправа са буџетским планирањем социјалних давања намењених деци и омладини
6. Полиција са својим могућностима за превентивни рад са младима
7. Тужилаштво
8. Невладин сектор
9. Установе културе
10. Национална служба за запошљавање
11. Саветовалиште за репродуктивно здравље

Општина Ражањ поседује одређен број стручних кадрова који су својим знањем и стеченим искуством дали значајан допринос у самој изради Стратегије и активно ће учествовати и у њеној имплементацији. То су стручни кадрови из Центра за социјални рад Ражањ, Дома здравља Ражањ, Општинске управе општине Ражањ, образовних установа, Општинске организације Црвеног крста Ражањ и удружења грађана.

Такође веома је важно нагласити и ентузијазам волонтера који је евидентан у досадашњем раду невладиних организација, где се посебно као пример истиче рад волонтера у Општинској организацији Црвеног крста Ражањ Удружења пензионера Ражањ и др.

Пружаоци услуга:

Процењује се да у општини Ражањ постоје капацитети за плурализам пружаоца услуга у систему социјалне заштите. Постојеће институције у систему социјалне заштите општине Ражањ већ имају пројекте усмерене према заједници изван своје основне функције. Истакле су се и неке невладине организације као што су Општинска организација Црвеног крста Ражањ, удружења „Сунчев зрак“ Ражањ са програмима заштите и подршке деци са сметњама у развоју и другим угроженим групама.

Пружаоци услуга у систему социјалне заштите из приватног сектора још увек не представљају значајан фактор у заједници, али се очекује да ће овај стратешки документ поспешити ангажовање овог сектора у правцу обезбеђивања предуслова за лиценцирање..

Управљачки ресурси:

Управљачки ресурси за имплементацију Стратегије постоје, како у постојећим институцијама и организацијама, тако и у Мултисекторском тиму који представља тело састављено од стручних и компетентних људи, са основним капацитетима да ефикасно управљају процесом имплементације Стратегије.

22.7 ПЛАН КОМУНИКАЦИЈЕ

Овај одељак посвећен је остваривању партиципације грађана у доношењу Стратегије развоја социјалне заштите општине Ражањ и транспарентности рада тима који је учествовао у доношењу, као и остваривању транспарентности рада истог тима приликом остваривања циљева задатих овим стратешким документом у локалној заједници. Овај одељак дефинише активности које омогућавају видљивост процеса и повећавање власништва заједнице над процесом доношења стратешког документа и успостављања нових локалних услуга социјалне заштите. Односи се на све фазе израде и имплементације Стратегије.

Циљеви предвиђених мера овог дела стратешког документа су:

- информисање свих актера о процесу, мобилисање свих људских и материјалних ресурса, и
- покретање на акцију свих одговорних друштвених чиниоца.

Комуникацијска стратегија се односи на следеће фазе процеса израде и имплементације Стратегије развоја социјалне заштите за општину Ражањ у периоду 2019. – 2028. године:

Фаза уласка општине у процес стратешког планирања

- Интервјуи и новински чланци о уласку општине у процес стратешког планирања, најаву процеса, истицање кључних разлога и очекиваних резултата;
- Оснивање Мултисекторског тима за израду Стратегије за развој социјалне политике општине Ражањ, као репрезентативног тела састављеног од представника актера социјалне заштите у општини и његово представљање јавности;
- Формирање радних-секторских група у оквиру Мултисекторског тима у чијем саставу су лица која значајно могу допринети унапређењу положаја циљних група;
- Партиципативно прикупљање података од свих релевантних друштвених актера.

Фаза израде стратешког документа

Ова фаза је карактеристична по високом учешћу разнородних друштвених чинилаца у анализи стања, одређивању приоритета и дефинисању конкретних задатака. Праћена је интензивним радом на обуци локалних актера за спровођење процеса планирања. Форме које су коришћене су:

- Радни састанци Мултисекторског тима и радних група на доношењу Стратегије;
- Радни састанци и едукације, радионице из области стратешког планирања, методологије израде стратегије, рад у секторским групама;
- Консултације са корисничким групама и организацијама корисника;
- Консултације са стручним службама у општини.

Фаза промоције усвојених стратешких опредељења

- Објављивање Нацрта Стратегије на веб сајту општине
- Јавна расправа са грађанима/кама о Нацрту стратегије развоја социјалне заштите општине Ражањ;
- Медијски наступи чланова Мултисекторског тима
- Израда логоа Стратегије који ће се користити као промотивно средство на свим пројектима који буду произашли из Стратешког документа;
- Приказ презентације Нацрта стратегије на Општинском већу, а затим Предлога Стратегије на Скупштини општине Ражањ и усвајање истог;
- Конференција за штампу, након усвајања стратешког документа о успостављеним стратешким циљевима;
- Доношење одговарајућих одлука о изради акционих планова као делова Стратешког плана развоја социјалне заштите за општину Ражањ на Скупштини општине;

Фаза имплементације Стратешког плана и фаза праћења напретка и оцене успеха

- Формирање Тима за комуникацију са медијима у оквиру Мултисекторског тима;
- Конференција за медије о постигнутим резултатима од стране Мултисекторског тима најмање једном годишње, а по потреби и чешће;
- Спровођење анкета и испитивање јавног мњења о реализацији Стратегије у сврху корекције и ревизије исте и усклађивања годишњих акционих планова;
- Израда и јавна презентација годишњег извештаја о реализацији Стратегије од стране Мултисекторског тима.

22.8 ЈАВНА РАСПРАВА

Процес јавне расправе прописан је Статутом општине у члану 98.

„Органи Општине дужни су да одрже најмање једну јавну расправу:

- у току поступка усвајања Одлуке о буџету Општине;
- у току поступка утврђивања стопа изворних прихода Општине;
- у току поступка доношења или промене Статута Општине;
- у току поступка усвајања стратешких и акционих планова развоја;
- у другим случајевима предвиђеним законом, Статутом или одлукама Скупштине општине“.

Организовање јавне расправе

У члану 98. Статута јавна расправа подразумева отворени састанак представника надлежних органа Општине, односно јавних служби са заинтересованим грађанима и представницима удружења грађана и средстава јавног обавештавања.

Председник Скупштине општине и председник Општине организују јавну расправу у случајевима предвиђеним овим Статутом и одлукама Скупштине општине, на иницијативу органа и тела Општине, као и на сопствену иницијативу.

Председник Скупштине општине и председник Општине позивају одговарајуће представнике органа Општине и јавних служби чији је оснивач Општина да учествују у јавној расправи.

Председник Скупштине општине и председник Општине дужни су да редовно обавештавају Скупштину општине о неодазивању лица из става 3. овог члана.

О току јавне расправе сачињава се белешка која се доставља свим органима Општине.

Скупштина општине својим пословником уређује начин обавештавања јавности о одржавању јавне расправе, као и начин на који ће се обезбедити увид јавности у садржај бележака о одржаним јавним расправама.

22.9 .АНАЛИЗА УОЧЕНИХ ПРОБЛЕМА

Кључни проблеми

1. Недовољно развијена мрежа ванинституционалних услуга;
2. Недовољни капацитети постојећих услуга којима би се изашло у сусрет потребама грађана;
3. Доминација мера материјалне подршке над услугама социјалне заштите;
4. Непостојање афирмативних мера подршке за акредитацију и лиценцирање пружалаца услуга, посебно пружалаца из приватног и сектора грађанског друштва;

Препоруке

1. Лобирање - формирање мултисекторског тела за социјалну политику при локалној самоуправи може и ово које је формирано за израду Стратегије, само је неопходно да му се продужи и преформулише мандат (скупштинско или саветодавно тело Општинског већа) и подршка јачању њихових капацитета;
2. Обезбеђивање средстава из локалног буџета за перманентну едукацију пружалаца услуга, како би се омогућила акредитација програма и лиценце пружаоцима услуга и тиме омогућило ширење мреже пружалаца услуга, посебно из приватног и сектора грађанског друштва;
3. Примена Закона о јавним набавкама за избор пружалаца услуга социјалне заштите у складу са сврхом и природом јавне набавке;
4. Подршка континуираном јачању капацитета пружаоца услуга социјалне заштите из јавног, приватног и сектора грађанског друштва;
5. Израда јединствене, свеобухватне базе података о корисницима и потенцијалним корисницима, као и о пружаоцима и потенцијалним пружаоцима услуга социјалне заштите.

Оперативни циљеви:

1. Успостављање нових и проширење капацитета услуга заснованих на стварним потребама грађана;
2. Подршка ширењу мреже пружалаца услуга из приватног и сектора грађанског друштва;

САДРЖАЈ

1. УВОД.....	143
1.1 ОДЛУКА О ИЗРАДИ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ОПШТИНЕ РАЖАЊ.....	144
2. МИСИЈА.....	145
3. ВИЗИЈА.....	145
4. ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ.....	145
5. КОНТЕКСТ.....	146
5.1 Географски положај.....	146
5.2 Територија.....	147
5.3 Основна обележја становништва општине Ражањ.....	147
5.4 Буџет.....	148
6. ЕКОНОМСКА СИТУАЦИЈА У ОПШТИНИ РАЖАЊ.....	148
6.1 ПРИВРЕДА.....	148
6.1.1 Пољопривреда.....	148
7. ОБРАЗОВАЊЕ.....	149
7.1 Основна школа „Иван Вушовић“ Ражањ.....	150
7.2 Основна школа „Вук Караџић“ Витошевац.....	150
7.3 Предшколско образовање.....	150
7.4 Интерресорна комисија.....	152
8. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА.....	152
9. КУЛТУРА.....	156
9.1 Култура и информисање.....	156
10. СПОРТ.....	156
11. ТУРИЗАМ.....	157
12. НЕВЛАДИН СЕКТОР (ФИНАНСИРАЊЕ ИЗ БУЏЕТА).....	158
13. СИРОМАШТВО.....	158
14. НЕЗАПОСЛЕНОСТ.....	159
14.1 Незапосленост - друштвено осетљиве групе.....	160
15. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА ОПШТИНЕ РАЖАЊ.....	162
15.1 ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД РАЖАЊ.....	162
15.2 КАПАЦИТЕТИ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД РАЖАЊ.....	163
15.3 КОРИСНИЦИ УСЛУГА ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД.....	164
15.4 ПОСЛОВИ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД НА ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА, ПРИМЕНИ МЕРА И ОБЕЗБЕЂИВАЊУ УСЛУГА.....	27

16. УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	168
17. ДЕЦА БЕЗ РОДИТЕЉСКОГ СТАРАЊА.....	173
18. СТАРИ.....	174
19. ЖРТВЕ НАСИЉА	176
20. РОМИ.....	182
21. ИСПИТИВАЊЕ УНУТРАШЊИХ СНАГА И СЛАБОСТИ, ТЕ СПОЉНИХ ПРИЛИКА И ПРЕТЊИ (SWOT АНАЛИЗА).....	184
22. АКЦИОНИ ПЛАН ЗА ПРИМЕНУ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ	186
22.1 О ПОТРЕБИ РЕШАВАЊА СОЦИЈАЛНИХ ПРОБЛЕМА	186
22.2 СТРАТЕШКА СВРХА.....	187
22.3 СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ	189
22.4 АРАНЖМАНИ ЗА ПРИМЕНУ -ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ОПШТИНЕ РАЖАЊ ЗА ПЕРИОД 2019. – 2028. ГОДИНЕ .	208
22.5. ПЛАН ПРАЂЕЊА – МОНИТОРИНГ И АНАЛИЗА УСПЕШНОСТИ СПРОВОЂЕЊА – ЕВАЛУАЦИЈА	209
22.6 РЕСУРСИ СА КОЈИМА РАСПОЛАЖЕ ОПШТИНА РАЖАЊ	211
22.7 ПЛАН КОМУНИКАЦИЈЕ.....	212
22.8 ЈАВНА РАСПРАВА.....	213
22.9 .АНАЛИЗА УОЧЕНИХ ПРОБЛЕМА.....	214